

„LUPTA PENTRU LUMINĂ”

„LUMINA PRIN LUPTA”

LITERATORUL

REVISTA LITERARA DIN BUCURESTI

„CONTROL DE STIL”

„LIBERTATE DE IDEI”

ANUL III. — N°. 9.

Semestrul al doilea

S U M A R U L :

Pag.		Pag.	
514	Cuza-Vodă. Spectacol in un act	552	M'am stins »
521	Dormea!, poezie	552	Vornicul Bucioe »
522	In foc »	554	Albumul poezie »
523	Monumente Istorice »	554	La portretul ei »
529	Pot mai mult să te iubesc, poezie	555	Pe album »
530	Buchietu' »	555	De mă afla »
530	Lui A. M... »	555	Ieri... »
531	Maxime »	556	Teatru Național »
532	Ecstrase din ziare »	558	Să dorm poezie »
533	Nu poezie »	559	Nenorocirile unui chi- nez [după Jules Verne] »
534	Săracul »	570	Poetului Al A. Ma- cedonski poezie »
535	Mă-ducaminte, proză »	571	Amicului meu Ianco- vescu, poezie »
536	Furtuna poezie »	572	Surorile de Caritate poezie »
536	M'am dus. »	573	A Mr. le Conseiler d'etat Boicean »
537	Lui A. M... »	575	Nota Administrației
537	Analiză critică — A- lecsandri »	576	Erata — Post-scriptum
550	Lui Angel Dumitrescu, poezie		
551	Mister »		

BUCUREȘTI

24, Tipografia Modernă, Gregorie Luis, Strada Academiei, 24

1882

„LUPTA PENTRU LUMINA”

„LUMINA PRIN LUPTA”

LITERATORUL

FONDAT la 1880 IANUARIE

DE D-ŢII AL. A. MACEDONSKI I. TH. M. STOENESCŢI

CONTROL DE STIL.

LIBERTATE DE IDEI

ABONAMENTUL :

Pe caze lun 10 lei ; pe an 20 lei.

ADMINISTRAŢIA ŞI REDACŢIA

Strada Colţei, No. 50.

SCRISORILE NEFRANCATE SE REFUZĂ

CUZA-VODĂ

Spectacol original intrun act şi în versuri de d. Al. A. Macedonski

PERSOANELE

*Cuza**Elena Doamna**Umbră lui Traian**Umbră şi Mihai-Viteazul**Umbră lui Ştefan cel mare**Ţerile-Unite* { Două Ţerance legate prin lanţuri
de trandafiri şi d. ştejer*Umbră Trădător* { Cu mai multe capete toate re-
pr. întâ p. Februaristii, iar în
un loc al lor, mai s. de cât
cele-lalte un dublu cap, re-
p. ezintând a moasa dualitate.*Umbră Morţii**Ţeratul Impedimentelor**Cei doi Prinţi, fiul şi al lui Cuza**Un arnău**Un d. legat al atunării.**Mai mulţi alţi delegaţi, ofiţeri, soldaţi,
popor. Muzică.*

Scena se petrece în Iaşi în noaptea alegerii de Domn. Piesa este calculată pentru a fi înscenată în trei jumătate de oră

(Drepturile autorului rezervaate.)

ACTUL I

Scena se desfăşoară în camera de la casa lui Cuza. Două canele de cafea sunt pe masă. Patru poliştari stau în faţa publicului, în fund; Uşa din dreapta patului uşi laterale; o sofă în dreapta; o meşcioară lângă la ridicarea cortinei, Doamna Elena şi Cuza stau pe sofă.

SCENA I

Cuza, Elena

Elena

Îţi arde mâna... Iată... ghicesc. — Tu ai jucat
Din nou, pierzându-ţi banii la stosul blestemat...

De-ai pierde numai banii ! Dar ensăși sănătatea
Ți-o pierzi, și tu 'mă juraseși..

Cuza

Te rog aibi bunătatea
Eleno, de m' scultă . . — Mi-e era de tot urit
Ș'am vrut numai în glumă să joc...

Elena

În glumă ?... — Cât
Te costă oare gluma ?

Cuza (încurcat

Nimic ! ... O secătură ..
Dar cad de oboseală și somnul mă cam tură..

Elena

Și ce ?... Să dăm când este alegere de Domn ? ..

Cuza

Aleagă- e în pace orî-cine ...

[Cască]

Mi-este omni !

Elena

Alegerea lui Negru e sigură se pare...

Cuza

Ū cred că din p t vă Sturziștii sunt mai tari
Căci au în a lor parte destul proprietari . .
Mold va umat te le cade pe moș e...

Elena

Da tatăl și cu fi să ceartă pe Domnie

Cuza

E no, toate bu e .. [cască]

Elena [cu l undu-se

Văd ensă că Ți-e opan ..

Cuza

Și mai dulce somnul de cât s alegi un Domn...—
Mă culc de o cam dată așa cum sunt,— căc poate

La noapte s' se 'nt'emple r'ezmeliță 'ntre gloate. —
Acuma, — bună seara.

Elena

Te las ca s' te culci

Cuza

Fac' bine. Noapte bună.

Elena

Ce grabă! — Vise dulci!

[Iese]

SCENA II

Cuza [singur]

Cuza [sculandu-se

Acuma că sunt singur....

[S' deschie la mondir]

Aidem! — S' uyt o clipă

De traiu, de grijă, de țară, de-a zilelor risipă...

[Stinge câte-va luminări, după o pauză : către pat.]

O! Pat! Nu este somnul mai bun, mai cu folos,

De cât să mergi acolo s'alegi vr'un ticălos?...

Ma' stinge câte-va luminări și se duce spre pat]

Și am pierdut o sută de galbeni pe un Rigă...

Norocul 'și-a dat mâna la joc ca s' mă frigă....

[Șade pe pat și sfirșește versurile ce urmează culcat; fața e te către public.]

De-o fi s' ȳasă Sturza, atunci p'irjol și f'oc..

De astăzi joc pe dama... Noroc!... Noroc!... Noroc!

[Doarme; muzică în surdina; rampa se coboară de tot și odată cu coborirea ei s' lasă peste scenă o cortină de gaz albăstru prin care s' vede Cuza dormind)

SCENA III

Cuza, Umbrele

[Umbra lui Traian apare din dreapta scenii și inaintează cu mișcări automate și fără gesturi către pat. Vocea închisă.]

Umbra

El doarme?

[mică pauză]

Dormi căci soarta în locul tău vegheză

Și Dacia sub tine, în parte, o 'ntrupeză

Din noă!...

Cuza [dormind]

Un om aicea ?... — Prieten sau dușman
Răspunde-mi cum te chiamă și ce voiești ?...

Umbra

Traian !

Cuza

Traian ?... E cu puțință ?... Traian ?... Dar poruncește
Să fac orî-ce, și gata voi fi la tot.

Umbra

Domnește !

Cuza

Eă Domn ?... Eă ?...

Umbra

Pentru-aceasta mormântul mi am lăsat
Nepoate, ș'al meu suflet în toți s'a strecurat....
Subt tine-apar unite surorile-amândouă
Și Dunărea pe malu'i revede-o Romă nouă
Fii bun, fi drept, fi mare, — coroanele sosesc !

[trece în stanga scenii și rămâne nemușcată]

Cuza

Dar când ?... Dar cum ?... Vorbește-mi Traian !...

[se uită împrejur]

Nu'l mai zăresc !

Nimic ! — Ca o nălucă s'a dus ! Ce aiurare.

[Umbra lui Ștefan a intrat și în timpul cât a vorbit Cuza s'a apropiat de pat. Cuza zăbind umbra lui Ștefan .

De astă-dată ênsă, ești tu Ștefan cel mare...

Te recunosc...

Umbra [gest corespunzător]

Tăcere !...

[Ștefan își scoate mantaua cu maiestate și o depune peste Cuza, învelindu'i pe jumătate în ea . după aceia își scoate coroana și o depune pe perină la capul lui].

Acuma, — să trăiești,

Moldova multă vreme ca Domn s'o stăpânești.... —

Ce n'aū putut să facă strămoșii tăi, — vei face...

La mal vei scoate țara prin cărma ta dibace

Și pregătind cu 'ncetul mărețul viitor

Vei rîdica opinca la gradul de popor !

Umbra lui Mihaii { Ea a intrat ca și a lui Ștefan, pe când s'au
zia versurile de mai sus; — către Umbra lui
Ștefan.

Ștefan, și eu din parte-mi dorind să se 'nfrățescă
Cu dulcea ta Moldovă câmpia Românească
I aduc a mea coroană, și mâna ți-o întind !

[Depune căciula sa alături cu coroana lui Ștefan și dă mâna umbrei]

Umbra lui Ștefan

A mea de azi 'nainte de-a ta n'o mai desprind. ..
Mihaii, Călugărenii, sfințesc a ta mărire

Umbra lui Mihaii

Și tu ai viața 'ntreagă drept câmp de nemuire

Cusa

Dar mie ce-mi dați oare măreților eroi?
Ce glorie 'mi va face mândria 'n lume?

[Umbrele lui Ștefan și Mihaii se dau înapoi și arată către cele
care au a intrat]

Țările Unite și Țăranul desrobot

Noi!

Cusa [dupe o mică pauză]

De cand se află 'n stare un om și două fete
A laurului frunză s'amestece in plete?
Mihaii, Ștefan, răspundeți...

Umbra Moldovei

Veți ști... fi liniștit.

Umbra României

De când și om și fete au nume strălucit! —
Privește-mă mai bine: Ca slovă lângă slovă
Cu mine stă unită surora mea Moldovă,
Și tu, ce faci minunea unirii noastre, — ești
Mai mare ca toți Dompii bătrânelor povești...
Trăiască Vodă-Cuza trecut la vecinicie,
Căci noi, dacă ne ducem, se naște-o Românie!

(Umbrele Țărilor-Unite trec în stânga lângă cele l-alte. Țăranul
rămâne)

Cusa

Și tu, cine ești oare?..

Țăranul

Țăranul desrobit I

(El trece de asemenea în stânga)

Cuza (a parte)

Ce soartă, — ce mărire, — ce vis...

[Umbră Trădării înainte de a și sfârși Cuza versul, intră și cum zice »ce vis» se apropie; giulgiul negru sub care își ascunde ca petele și sub care se ascunde întregul ei corp, cade, și..)

Umbră Trădării

Și ce sfârșit I

*Cuza (cu groa ă)*Cu capete mai multe, născând înfișarea,
Dar tu grozavă iazmă ce nume porți?*Umbră (mimică)*

Trădarea I

[trece în stanga]

Umbră Morții [ținând de mână Umbră Posterității]Și eu ce'i vii în urmă, sunt Moartea, — ensă eu
Sunt muma care duce pe om la Dumnezeu I
M'arăt tocmai atunci când niminî nu m'așteaptă,
Dar eu aduc cu mine Posteritatea dreaptă
Să judece senină pe micî ca și pe mari
Privește-o: — Ea 'ți depune coroane funerari!

[Posteritatea sub forma unei femei pune pe pieptul lui Cuza o coroană de foi de laur și de chiparos]

Prințul, fiu al lui Cuza } ținând de mână pe fratele său mai mic,
Prințul e îmbrăcat în uniformă de soldatIar noi, iubite tată, urmașii tăi în lume,
Spre ținta lui măreață vom duce al tău nume,
Căci vrem ca toți Româniî cu giasul întrunit
Să strige: — **Vodă Cuza, trăiește — n'a murit!**

[Trec în stânga; Muzica în surdiniă intonează „Hora Unirii”; Umbrele încep să se miște încet și una câte una își dau mâna cântând cu jumătate de voce treptat, ele formează o horă împrejurul patului; Cuza se vede dormind, patul fiind pus pe o platformă cu trepte; Umbră Trădării singură rămâne la o parte. Muzica crescendo. Hora se formează într'un semi cerc deplin Umbrele joacă din ce în ce mai iute fără ănsă a li se auzi pasurile pe scanduri pînă în fine cîntă cu vocea tare.]

„Ha! să dăm mână cu mână
Cel cu inima Română

Să 'nvărtim Hora frăției
Pe pământul României." etc.

[Hora e cântată întreag cu variante de ridicare și de scădere a muzicii. Se aude un tun. Muzica în etează dintr'odă și Umbre se desfac în două părți parte se re trag cu înțeleală în dreapta odăii part în stanga, asupra or se trag cu repeziune d uă cortine ce uși ce nu cad de sus ci se trag în lungul scenei; e e fo - mează no părăși odăii îngustând o. Umbra Trădării rămâne; se aude o a ua lovitură de tun, în acel mom nt Cuza se dezteaptă și Umbra Trădării se ascunde la căpă iul patului sub polog ară t nd printr'aceasta că din ace moment nu'l va mai părăs și va veghea neincăat a capul său Lovitura de tunuri repețite zgomot, muzică i urale ub ferestre, Cu a are jos și se duce apre u a din fund de la d capta patu uși; ea cat și cele laterale se deschid cu violență].

SCENA IV

Cuza, Delegații ai Adunării, Oșterii, Soldații, un Arnăut, Elena Doamna

Cu a

Cu zgomot și cu larmă ce lucru vă aduce?..
Ori intră Turcii 'n țară bătându-și sfânta cruce?
Ori este Iașu n fiacăr ?.. Dar puneți-mi, vorbiți !

Unul dintre Delegați

Obș easca Adunare...!

(Uimirea și tai vorba].

Cuș

E bine .

De g tul

Să trăiți

Măria-Voastră, — astăzi v l ge Domn.

C i a (g umnd

Prea bine

Dar g ume de-al de astea n aș trecere a mine..
Duceți-vă și sp ineți l ce e v'aș trimes
Că festa e hazne, de și fără 'nțeleș !

Vocă (de afu ă)

Trăia că-Vodă Cur a !

V c le dnd ntru

Trăiască !

Doamna Elena (intrând)

Unde este?..

Un Arădău (de la uşă)

Lăsaţi-mă să intru că am să'î dau o veste !

Elena (zărind pe Cuza)

A ! Iată' ! — Alecsandre, eşti Domn !

Cuza

A 'nnebunit !

Elena

Eşti Domn !

Cuza

E cu putinţă ? .

Elena

Da

Cuza (a parte)

Visu s'a 'npl'niţ !

[Către Elena]

Atunci, — de nu e glumă.... —

[Către Delegaţi]

Primesc coroana Ţării...

Intoarce-vă'ti îndată să spuneţi Adunării

Că jur pe sfânta cruce. .

Arădăutul (de la uşă)

Dar vre'ă ca să'î vorbesc !

Cuza

S'o port cu demnitate şi n lege s' domnesc !

Delegaţi

Trăiască Vodă !

Toţi

Hura ! Trăiască !

Arădăutul (p'ând

a o p' rte

Ma' iute, căci de groapă un pas îl mai desparte !

[Toţi se dau în âtări. Arădăutul înaintează în mijocul goalei şi se apucă de Cuza scosă şi un pic înainte dar se odată îl avarle jos şi cade în genunchi. Acum se petrece epoca.]

Arndutul

Măria Ta! Iertare — Cu brațul înarmat
 Veneam a 'ți pune 'n frunte pistolul blestemat
 Când ești zării de-o dată în mendra ta privire
 Chiamarea ta măreață și trista-mi în osire !
 [Oei de față vor să 'l aresteze]

Cuza

Lăsați'l: — Este liber să meargă unde vrea :
 O faptă ne 'nplinită nu e te-o faptă rea!
 [Către Elena]
 Acuma, — vin Eleno . Ne-așteaptă toți!...

Elena

Condu-mă

[Cuza îi dă mana și se îndreptează spre nșă ; toți îi urmează Un
 dele at vine în fața sceni.]

Delegatul

Moldova are de-astă-zî un tată și o mumă!
 [Cortina cade. Finele actului și al piesei]

Al. A. Macedonski

DORMEAÎ..

Dormeaî, — și ești când te-am văzut
 Că dormi cu brațele întinse,
 Un fulger vii m'a străbătut
 Și un dor sălbatec mă coprinse :
 De nu te-ai fi redeșteptat,
 Mă prind că te aș fi sărutat !

Dormeam, — și 'n vis mi se părea
 Că dormi alături cu mine
 Simțirea 'n pieptu-mi tresărea
 Și prin eter zburam cu tine ;
 De nu m'aș fi redeșteptat,
 De sigur te aș fi sărutat !..

Th. M. Stoenescu.

ÎN FOC

E frig . ca 'n orî ce iarnă și e ntunerîc mare
 Mă uit să văd în sobă de n'a rămas cumva
 De a seară vre-un tă nune. Nimic. Și tremur tare
 Mă uit să văd prin casă vre-un lemn pe undeva.

Găsesc vre-o trei surcele, — trei p etre prețioase ! —
 Acuma î meșteșugul, am numai uri chibrit
 Și soba nu prea t age... olbanele sunt groase, —
 Cum Doamne să fac focul? Mi-e frîg... — sunt amorțit !

Mă duc pênă spre masă încet pe dibuite
 Să iați vre o trei jurnale, cu ele să aprind
 Doritul foc în sobă... Le iați pe nemerite
 În fine . Flacări roșii de-odată le copînd.

Mă tem să nu să st ngă și nu mai am jurnale
 Mi-aduc aminte ênsê de o carte ce-am primit.
 Aûtorul mi o trimise că eû nu am parale.
 Sê cumpêr cărți acuma. Destul am tot citit.

Și cart a e de versuri. — Un noû poet de b l ă
 D'n scoarță 'n scoarță cântă de stele și de nori
 Să plumbă ca pe stradă prin lumea ceî a tă
 Adună numai crini și rozele din flori

În foc ! . — Mai am pe ma ă frumos împachetate
 Legate c'o panglică scrisorile de amor.
 Câte suspinuri false pe pagini parfumate !
 În foc !... — Nu cred nimica din tot coprinsul lor.

Mai am scrisori o sumă de la amici și rude
 Toți cântă verzi-uscate și 'mî spun că mă iubesc
 Minciuni ! căci toți aû inimi nesimțitoare, crude,
 În foc !.. — Mi-a dat vre umul un lemn să mă 'ncălzesc.

Mai am certificate de când eram în scoală
 Diplome și decrete,.. dar ce 'mî mai folosesc

Eü nu pot sã pun mâna pe vre un os din oală
In foc !... → In slujbe intrã acei ce linguşesc.

Maî am. — Dar focul arde şî s'a 'ncãlzit in casã !...
Më mbrac. — Se face zioã. — Sã ies më pregãtesc
Incep sã plâng... Din toate ce am avut pe masã
O mânã de cenuşã in sobã maî zãresc !

Carol Scrob

NOTIŢE LITERARE

Publicãm in numãrul acesta unul dintre rapoartele lui Macedonski asupra Monumentelor Istorice. Sã ştie cã d. Macedonski a fost însărcinat cu aceastã misiune de cãtre d. V. A. Ure hiã fost ministrul Instrucţiunii Ne bîtinem de a face r un comentariu asupra lucrãrii d. h. y Macedonski; ne mãrginim nu maî a constata cã ntru cât se atinge de *Io al Dom lor* din vechime, d-sa se uneşte cu pãierea lui *Cezar Bol ac*, ce pe cât ne aducem aminte, e te identicã.

R. dact. unea.

MONUMENTELE ISTORICE

MANASTIREA HOREZU

D mnule Mîn' tru

Intre toate Mãnã t' rile d peste Olt, de o deosebitã însemnãtate mi ş'a pãrut a fi cea de la Horez.

Umor şez t u e dealurî înãle şî paduratice mãnãstirea se ridicã pe o culme şî înfãţiş a ã vederii maî mult unul dintre mãr ŷ le castelurî feudale de prin T rol saü d pe Rhin, de cât un simplu loc de rug ciune. Spre a putea sã a- jungã in curtea înãnsãrrii, trebuie sã strãbaŷi douã porŷi şî douã rê durî de îm- prejmuiri. Drumul de la ân eia poartã şî pënë la a doua, pare a fi maî mult patul unui orient de cât o c le de rãsurã, şî in adevër, in poca plo'lor, acel drum nici nu e te altceva.

Cu o v'e dorinŷã de a vedea, am sosit la Horez, așezemânt relig os vesit in toatã O tema, şî despre c re, încă din copilãrie auzeam povestindu-se multe, Pã- dur le pr n care trebuie sã treci pent u a sos' acolo, negreşit cã pe acele vremurî cau aü e fie mult maî dese şî nes r batute de cum sunt astãzi, cãci nu este şcenã

din bazme și povești cu *Miază-Noapte* sau *Muma-Pădurii*, care se nu se petreacă în acele locuri. Cel puțin, astfel se povestea de bătrânii. Și densii, cu multă tragere de inimă, le aduceau în vorbele lor ca niște spăimâie pentru copii, spunând și repetând sau că :

„In pădure la Horezu

„Cântă vecnic ciuhurezu.“

Sau că *Miază Noapte* se face mince și aleargă dupe trăsurile călătorilor mai încărcăți de păcate de cât cei-l-altii.

Mărturisesc cu părere de rău că de și am auzit și eu cântecul *ciuhurezului*, n am dat însă, nici de *Miază-Noapte* nici de *Muma-Pădurii*, fie pentru că știați că sunt *vbranz politicesc*, fie pentru că atunci când am trecut prin acele locuri era tocmai la o zi mare ! Intr'un cuvânt, cu toate pădurile ce mai înconjoară mănăstirea, ea nu înfățișează astăzi o privesc tocmai atât de închisă și de sălbatică pe cât mă așteptam, măcar ca am să ebătut întâia poarta a curții cam pe la chindie !

Intipărirea ce Mănăstirea face asupra călătorului este măreață, așa că văzând-o încep să crezi poveștile lui Dumas în care vorbește de pre castelele lui Brâncoveanu, ca și cum, la noi în țară, ar fi egzistat asemenea cladirii.

Adevărul și este, că atât Tizmana cât și Horezul, sunt niște casteluri în toată puterea cuvântului. Cu înleznire îți vine să crezi, văzându le întarite cum sunt, și cu meterezurile ce au, că ele au fost zidite mai mult pentru ca Domni să aie în ele un loc de scăpare sau de retragere la vremuri de nevoi, de cât pentru ca să slujească de case de sihăstrie.

Este drept c și privesc ea laun r că a Măna rii te întărește și mai mult într o asemenea credință.

Un singur lucru este de ăt și anume, ca odaile ce au fost toate bo tite, acuma se află tăvănite s ricandu-l se printr aceas a felul lor de veichime

De altminteri, grosimea riasă a pereților, lărgimea odailor, și mai ales odaia de primir dinpreună cu iatacul ei și cu mobila din alte vremuri ce o 'npodobeste, totul își dă mâna p ntru a desmorm n a re utul și a i face să tr acă cu șirurile lui de năluci, a i voioase aci a ger nde pe d nantea ochilor sufletești ai fiecărui.

Căci și est cu neputință să doa mă făptură de om n Sfânta Mănăstire a Horezu n fără ca în mijlocul ma ei odăi de primire cu paturile ei de pe vremea de atunci a cu dulapul e larg inalt ce se afla băgat în zi și în în rul caruia zac teancuri é că ții p lui e cu u le ei de damasca verde și cu portrul lui Ba nului Grigo e Brânc veanu și a D amnei S a, — este cu e utință z c, fara ca atunci é nu imtă p i 'nimă ni te nfiu a Y taînice și un fel de teamă de a n n edea morții deșteptându se și pe Măria Sa Brâncoveanu Voda, calcând nobil și trist în mijlocul semin i i sale de m rtr !

Tot ce înc njo în ace odaie, a mob her, ca podobe și chiar ca așezământ, de și s afla i a tricat și ne-l ocul sētu, are nsé o nfățișare Domnească

Ma ca ariță a acelu așez mânt cu nume de Fi oftea, ține pe lângă a aceasta ucrurile, într o atat de bună renduială, în c t, odăile par a fi părăs e

de Țerî de alaltăieri, și, Yodă Brâncoveanu, s'ar putea scula din groapă că ar avea unde conăci dinpreună cu toată curtea sa Domnească!

Iatacul pare că 'l și așteaptă, și nu e de mirare că largul și vechiul pat de lemn scump s'ê fi și primit între cei patru stâlpi ai s'ei ce sprijinesc un frontispiciu tof de lemn, pe acela, care în închisoarea din șapte-turnuri, va fi căutat, poate o rogojină și nu o va fi găsit.

De subt o coroană lipită de tavan, cade peste tot patul un polog alb. La picioarele aceluiași pat se află o masă pe care stau așezate busturile de var ale Banului Grigore Brâncoveanu și al soției sale, a cărei frumusețe este rară și clasică!

Mobilierul Iatacalui se complectează printr'o canapea și scaune. Este astfel o odaie aproape Domnească. — Aștearnă-se pe jos câte-va piei de tigrit, înlocuind-se pologul prin valuri de dantelă peste matase, acopere-se scândurile cu covoare de Persia, îmbracă-se scaunele și canapeaua cu o stofă scumpă, apoi, — câte-va tablouri, o oglindă, și odaia poate prîmi în sinul ei pe un împărat!

În asemenea condițiuni, nu este de mirare ca, la zgomotul vîntului ce suflă prin galeriile boltite săd pe subt privdoarele sprijinite de stâlpi, s'ê niți în acele odăi, timpul noi pentru cel vechi!

Astfel, — atuncea ca și acuma, — l am uitat și eu, și subiectul m'a tîrit mai departe de cât voiam. Poate ênsê, că și acest lucru s'ê albă partea sa bună, indemnându-se printrênsul, a se cerceta mai des de către acei care iubesc rêmășițele trecutului, Monumentele noastre naționale și mai ales mănăstirea Horezu.

În biserică sunt o mulțime de chipuri murale, ale căror inscripțiuni le notez precum urmează.

I — „Io Constantin Brâncoveanu cîn Preda Bruncoveanu Voevod Kraiovescu“
Alături se află copii s'ei, Constantin Voevod și Matei Voevod

Toți poartă tatarce poleite, briuri verzi avînd coroane pe cap și giubele cafenii.

II. *Chipul mural al lui Constantin Cantacuzino Voevod cu însemnar că d domnit 1 enă la Matei Vv.*

III. *Jupân asa Ilinka Doamna lui Constantin Cantacuzino V-v. cu însemnare ca este fîca lui Șerban V-v*

De observat este în îmbrăcămîntea acestei Doamne că poartă pălrie de pe care scapă în jos un zăbranic subțire săd un vîl

IV. *Preda Brâncoveanu bi-vel vornic și postelnic*

V. *Papa postelnic cîn (sin) Preda : Io tata lui Constantin V-v*

Aci se poate observa precum am avut onoare a dezvolta și în alte raporturi că nu numai Domni Țerii s'ê desemnați prin Io, ci și diferiți boieri de ântêia treaptă. Io nu poate fi astfel I n și nu poate fi lutat în înțeles de titlu, ca Cezar și August, mai ales când îl găsim și la femei, ca de egzemplu în următoarea inscripțiune

VI. *„Jupâneșța Io Stanca Cantacuzin scu“*

— Costumul cu care este îmbrăcată se compune dintr'o pălrie cu marginile întoarse în sus și dintr'o haină roșie înpodobită cu blăuă neagră.

În ceia ce privesce pe Io rezulă astfel în modul cel mai sigur că el desemnănd și pe femei care chiar nu sînt cel puțin Doamne ale Țerii, nu poate s'ê fie

un derivat din *Ioanițiu*, ci pur și simplu, *eu*, — aceia ce și este și aceia ce a și rămas pănă și la cel din urmă om din popor. În adevăr, pentru a se subsemna, țeranii pun pănă în ziua de astăzi pe *Io* înaintea numelui lor, ca de egzemplu:

„*Eu Gheorghie al Petrii*, sau, *Eu Stan al lui Dinkă* și așa mai încolo.

Lucrul nici nu este de mirare căci poporul procedează în tot d'auna prin a imita pe cei mari, și negreșit că *eul* ce precedează semnătura celor mai mulți dintre țeranii, nu pôte să fie de cât împrumutat de la *Io* al Domnilor. Se va repeta ênsê, că *Io* era luat ca titlu Domnesc.

În acest caz cum s'ar putea ecplica faptul că Domniii îngăduiau boierilor să și'l însușească întrebuițându-se pănă și de femeile lor. Sê va zice ênsê că poate sê fie pus une ori și din greșeala zugravilor.

Lucrul ar fi cu puțință, ênsê, *Io* se află sculptat și în argint și acolo vorbă de greșeală nu mai poate sê egziste.

La *Mănăstirea dintr'un lemn*, am dat în adevăr peste o anaforință de argint în a cărei inscripțiune, *Io* se află întrebuițat de *Jupâneasa* ce a dăruit'o.

Chipurile murale din paraclis au următoarele inscripțiuni:

„*Io Constantin Basarab, V V ' dinpreună cu copii sêi Const. V. V. și Radu V. V*“

Alături, sê află chipurile, Doamnei Maria soția sa dimpreună cu fii sêi *Ștefan* și *Mateiu V. V.*

În biserica de la *Bolniță* (cimitir) sê află chipul mural al *Jupinului Neagu I Postelnicul* cu însemnare că este tatăl *Doamnei Maria*, și chipul lui *Ioan Anton* *V. V.*

Mănăstirea Horezu este din temelie sêvirșită, precum sê citește în pisanie de „*Io Const. Brincov. V. V. cu toate cate pe dinăuntru și pe din afară împreună, zidite sunt, împodobind'o, înfrumusețând'o și jugrăvind'o asemenea.*“ Data ce sê găsește înscrisă este de 7203 de la facerea lumii (1694 de la Christos)

Ca sculptură, înăuntrul bisericii, sê deosibește catapeteazma, și în afară, ușile

În curte, pe sub arcadele circulare ale chiliilor, sê află scos mai în relief un balcon de la care, pornește o scară de piatră făcută, precum sê dovedește din pi sauie, cu chieltuiala *arhimandritului Dionisie Bălăcescu în zilele lui Constantin Racoviță V. V.* La balcon nu e stîlp ale cărui aplicațiuni ornamentale sê se aseme și ei sê află prea bine păstrați de și nu sunt de cât de var, sau mai bine zis de ciment. Acei stîlpi sa'ũ întărit ca și scara și saũ lustruit de timp, așa în cât lezne sê poate presupune că sunt ciopliți din piatră. Între reliefurile balconului am găsit pajerea țerii ast-fel precum o descriu aci

„Un cap de zimbru la dreapta, de asupra lui, un soare. o stea lângê soare și alături o semi-lună. La stânga capului de boi un corb cu o cruce în cioc“

Rampa scării este prea frumos întocmită din medalioane trecute unele prin tr'altele și lucrata a jour. Medalioanele sunt unite prin coroaue Domnești. Într'unul sê află un corb cu crucea în cioc, într'altul un îndouit vultur (zgriptor) ținând un șceptru în gliare; într'altul, un leu sau mai bine zis o *himeră*, într'altul felurite flori sau ornamente și așa mai încolo.

Ca morminte, sê află în biserică unul, conținend oasele celei mai micî din fetele lui Brincoveanu, Zmaranda

Porțile mănăstirii sunt înbrăcate în plăci de fier ghintuite cu cuișe și au o înfățișare foarte veche.

Trecând la biblioteca aflătoare în Mănăstirea Horezu, am onoare a vă raporta mai întâi, sub titlul de informațiune, că am aflat de la o persoană de considerațiune din Craiova, cum că, la d. Iosif Popescu, fost director la școala din Horez, și punător în ordine al Bibliotecii din Mănăstire, se află, — luat de d-sa un manuscris conținând o istorie a țării Muntenestii și a moșiei Zebrului.

Întra cât privește cărțile sau manuscriptele ce am aflat multe înfățișează în interes și dintre ele ar trebui așezate în biblioteca statului. — Voiți nota aci câte-va:

1) O carte germană ilustrată, cu 19 gravuri foarte frumos egzecute, reprezintă ceremonialul curții Împăratului Iosif I la încoronarea sa. Această carte este tipărită în Viena în stabilimentul lui Ioan Iacob Kürner la anul 1705 și conține o mulțime de nume dintre ale funcționarilor și nobililor curții imperiale.

II-lea. Un volum de: *Manasis Eliadis*, dedicat lui *Hypselanti*

„Oratio panegyrica

„ad

„*Celsissimum ac Serenissimum principem Dominum Dominum, Alexandrum Hypselantam, serenissimum Ducem Totius Valchiae.*

„*Positum etiam est in principio epi tola Dedicatoria.*“

„*Lipsia. Ex Officina Breitkopf a.*

III-lea. Întâiul tom al unei Istorie Ecclziastice:

„*Nicephori Historiae Ecclesiasticae Tomus prior Adiecta est interpretatio Ioanis Langi, à R. P. Frontone Ducaes Societatis Iesu Theologo cum graecis collata et recognita.*

„*Lutetiae Parisiorum Sumptibus Sebastianus et Gabrielus Cramosy, via Iacobea sub Ciconis M. D. C. XXX.*

„*Cum privilegio Regis Christianissimi*“

Dedicarea acestei cărți este cea următoare

„*Armando Ioanni illustrissimo S. R. E. Cardinali de Richelieu*“

Iată și privilegiul Regal:

„*Summa privilegii Regis Christianissimi:*

„*Ludovici XIII Galliae et Navarrae Regis autoritate sancitum est, et patentibus eius literis cautum ne quis in Regno ipsius ullis locis eius ditionibus subiectis, intra novem proximos annos, a die Impressionis primae inchoandos, ac numerandos excudat, vendat excudendum, vendendumque quae Librum qui inscribitur Nicephori Callisti F. Anthopuli Ecclesiasticae Historiae Lib. XVIII in duos tomos distincti ac graece nunc Primum editi, etc praeter Sebastianum Cramosy Bibliopolam iuratum ac civem Parisiensem, aut illos quibus ipsae concesserit, etc.*

„*Signatum*

„*De mandato Regis*

Senault

15 Aprilis M. D. C. XXX.

IV-lea. O gramatică latină greacă de *Theodori* tipărită.

Ex. *Officina valderiana, mense Martio, Anno 1541 Cum privilegio Caesaris ad quinque annos*“ Acest volum este foarte curios legat

II-lea Un octoih „care acum „ânteiu s'a tiparit din porunca și toată chiel-
„tuiala prea luminatului Domn . Io :

„Constantin Bacarab Voevod, mitropolit fiind în toată țara evviosul Theo-
dosie și s au tipurit în sfanta Episcopie de la Buzău.“

Pe pagina II-a se citește :

„Stihuri politice asupra stemei prea luminatului, slăvitului și blagocistivului
„Domn Io Constantiu Bacarab Voevod.“

Aci urmează o coroană de-asupra unei paseri cu o cruce în cioc, șoarele la stânga și luna la dreapta. Subt această pajeră ce este a țării, găsim y rșurile următoare din care se dovedește că ori unde se află, fie în piatră fie cu tipar, yre o pasere purtând cruce în cioc, acea pasere nu este un vultur ci un corb și că astfel, marca țării de pe timpul lui Brîncoveanu nu era vulturul, precum consta pe timpul lui Matheiu Basarab, nu numai dintr'un vultur, ci din două oameni ce și dau mâna pentru a ține la mijloc un jefelnic de-asupra cărnii zboară vulturul tradițional. Aceasta, se poate vedea și într'o pecetie dintr'un act al familiei mele, pe care l'am imprumutat dlui Tocilescu și la care se și află. Că marca țării n a fost constantă nu mai incupe îndoială ; că vulturul s a transformat, ênsê în corb, o dovedesc și versurile lui Văcărescu :

„Atuncea ș acel corb sorman

„Iar aquilă s ar face

„Ș'ori ce Român, ar fi Roman

„Tare 'n război și n pace !

Iată ênsê versurile saū stihurile de pe octoihul în cestiune

„Semn stra nic și armă la războiu prea tare,

Din cer fu arătată o minune mare,

„O cruce de stele pe cer însemnată

„Marelui Constantin Hristos îi arată

„Cu slove împrejur scri ă, Rumlenești

„Pe toți viājmașii tăi tu s e l bînuiești

„Acuma și corbul încê o arată

„Domnului Constantin într'această dată

Dându i lui putere, cu nădejde bună

„Ca s e stăpâneasc că i de viță bună.

Tot în ace t Octoih am gasit și formula Domnească a lui Constantin Bră -
coveanu. Ea este admir ilă lat'o :

Io Constantin B Vv Săndtate, bună voie, întărire bucurie și cea cu re vr j
mașu birurntă.“

Octoihul este făcut de către Episcopul Buzelui Metrofan.

V-lea Un acatist al Precești în slavonește închinat lui Per Monlă. T
la anul 1636.

V-lea Un volum mare, cu margini pole'te El conține versuri savone t în
care se vorbește despre Domniul Moldovei. În josul paginii I se itește numele d
Varlaam Vasilhevi.

VII-lea Un alt volum; *Biblos Iera*, dedicat lui Nicolaie Mavrocordat și tipărit în Veneția.

Printre manuscripte, am găsit o psaltihie ce este un capo-de-operă ca scriere de mână, purtând data de 1762. Caracterele sunt roșii și negre cu înfloritură albă tre. Hârtia este foarte fină, alunecoasă și tot de odată solidă.

Cred, Domnule Ministru, că toate aceste cărți, nu e bine să rămăie prăfuite prin dulapurile mănăstirii și că locul lor este la Biblioteca Statului, să nu oră unde alt vești socotiți cuviincios și de aceia am onoare a vă atrage băgarea de seamă asupra acestui punct.

În ceea ce privește odoarele veșchii ale bisericii cât și o altă serie de cărți ce se mai află la Horez, de și am rămas acolo trei zile, s'a tot întemplat să lipsească necontent Maica însărcinată cu păstrarea cheilor...

Venind în fine la reparațiunile șērșite săi trebuitoare încă, am constatat următoarele:

I. În deviz, turnul paraclisului nu a fost trecut pentru a se repara în total de și trebuința pretindea aceasta. El s'a reparat prin urmare, numai până la o anumite înălțime

II. Zghiaburile de la clopotniță ne fiind trecute în deviz, ea chiar de s'ar repara cu toată îngrijirea, zidul va rămăie expus ruinei.

III. Repararea grajdului s'a efectuat în condițiunile destul de bune de și grinzile coperișului sunt cam subțiri.

IV. O magazie ale cărei ziduri sunt groase și foarte solide se ruinează, de oare ce nu a fost trecută în deviz.

V. Antena poartă și cu anecsele ei cât și cu alte dependențe, nu s'au trecut de asemenea și cade în ruină.

VI. Un balcon de zid, de la apartamentul stăriței, stă să cadă

VII. În prejurul bisericii lipsec parte din zghiaburi.

Aceste fiind, domnule Ministru toate câte le-am cercetat săi constatat întru ceat privește mănăstirea Horezu am onoare a le aduce la înalta dvs cunoștință, încheiându mi raportul, cu faptul că într'o parte din chibule Mănăstirii s'a așezat un spital al Județului, ceea ce, nu pare tocmai la locul său într'o Mănăstire de Maici

Bine voții vă rog D-le Ministru a primi asigurarea și considerațiunile mele

Al. A Macedonski.

TOT MAI MULT SĂ TE IUBESC

Când mă mbet de dulci parfume săi de un zîmbet ângereșc

Și pe buza țî mroată orbi sērutul infocat:

Cred că viața este raul ce de mic l'am tot visat

Și aș rea, dar nu se poate, tot mai mult să te iubesc!

Când pe bolțile albastre mi de stelé strălucesc

Iar prin frunze și prin țarbă când adie ventul lin

Ochii mei sunt, în lumire, sufletu-mi de dor e plin,
Și aș vrea, dar nu se poate, tot mai mult să te iubesc !

Nu e niminea să spună cât de mult ești te slăvesc,
Numai gândul mi-este martor la adâncă mea iubire...
Ah ! e dulce și frumoasă arzătoarea ta privire
Dar aș vrea, și nu se poate, tot mai mult să te iubesc !

Ion N. Iancovescu.

BUCHÎETUL

Era un cer umplut de soare
Când ți-am adus într'un buchiet
Iubirea mea mistuitoare
Ș'al inimii adânc secret :
Buchietu-a fost a mea junie,
Și dacă astăzi s'a uscat,
Tu poate nu l'ai sêrutat
Maria mea, Marie !

De veci ne-a despărțit destinul...
O știi și tu, o știi și ești,
Dar când iubirea e ca vinul
Să te dezbeți e greu, e greu !
În orele de reverie,
De mai îți minte-acel buchiet,
Gândește-te și la poet,
Maria mea Marie !

Al. A. Macedonski.

LUÎ A . . M . .

Sufletul tău nobil este 'n a ta carte,
Sufletul tău nobil aripe mi-a dat ; . . .
Fără-a te cunoaște căci erai departe ,
Tu mi-ai fost maistrul cel mai adorat !

Ș'am luat condeiul ca să scriți ca tine,
 Ênsă 'n loc de-a scrie versuri, — m'am trezit,
 Dulcele tău nume că l'am scris în mine,
 Că am scris în mine numele'ti slăvit !

Antonia-Elvira.

A Î R Ě M A S ! . . .

← INIMEI MOARTE -

Ai rămas în văduvie,
 Căci s'a dus departe ;
 Poate n'are să mai vie
 S'aibă de dănsul parte, —
 Cine ênsă-a ris mai bine ?
 Dănsul, tu sați eți ?
 Eți, de sigur, căci prin tine
 Dac'am plâns mereu,
 Azi am dreptul de a rîde, —
 Căci victimă, azi sunt găde
 Și la plânsul tău
 Imi voi bate joc de tine
 Să cunoști și tu prin mine
 C'at am plâns de rău !...

Th. M. Stoenescu

M A C S I M E

Femeia care primește un dar de preț, se vinde

*

Boalele vin călare și se întorc pe jos

*

Dupe cum caii au trebuință de coada lor, ca să se apere de muște,
 tot astfel și omul are trebuință de lingușitori ca să 'l scuture de vorbe rele.

*

Barba bine însăpunată, este pe jumătate rasă.

*

Un dram de vanitate strică o oca de merite

Th P. Jereghie.

Estragem din *Binele Public* din 5 Noembre (*Curierul Bucureștilor*) de d-nul *Dem. Constantinescu* următoarele :

Până aci poezii cei mai mulți strigau, acum abia au început se cânte.

Noptile d-lui Macedonski, poeziile d-lor Duiliu Zamfirescu și Carol Scrob, sunt fluturii drăgălași ce vestesc un anotimp fericit de literatură.

Carol Scrob și a imprimat versurile lui, pe care nu le putem numi versuri ci *farmece*, promițându-ne că în curând va scoate pe lângă volumele : *Lacrimile inimii* și *Rime pierdute*, încă un volum de poezii complete.

Nu ne indoim că toate mesele vor fi împodobite cu aceste perle zmulse din zborul viselor de amor și de durere.

Vorbind de traducția Haïducului 'mî amintiu de piesa *Romeo și Julietta* așa de bine tradusă de d-nul *Macedonski*, așa de bine turnată, căci pare a fi turnată, iar nu tradusă

Pare că traducătorul a luat unul câte unul visele autorului, a format o frază și fraza aceea a turnat-o în măsuri regulate și armonioase, așa că traducția a devenit o operă.

Ce s'a făcut oare această piesă ?

Tot în *Binele Public* (*Curierul Bucureștilor*) găsim următoarele rënduri ce sunt niște adevărate mărgăritare și ce 'ți amintesc genul lui *Murger*; ele singure prețuiesc cât o poezie și de aceea ni le apropiăm

Prin arbori a mai rămas câte o frunză-două la care natura pare că se uită cu dor, cum se uită omul la ultimele speranțe ce i mai rămân în suflet

Cum se uită la niște suvenirii, la niște lacrimi ce au curs dintr'un ochi iubit.

E vorba de lacrimi. eu știu o poveste tristă despre o copilă care a murit de oftică. Iată ce vorba înainte de a muri

„Acest album cu douăzeci de pagini albe, are pe fie ce pagină câte o lacrimă vărsată de mine. le-am șters pe toate și le am uitat pentru că sunt ale mele! Mai este o pagină în care au curs câte-v lacrimi din ochii lui.. Pe fie ce lacrimă am lipit câte o floare mică. Să le mai văz încă o dată înainte de a muri! Da să le mai văz.. Ele vor fi tot marii tran parente, și voi putea să mă ogludesc în ele!

Fa de lipește florile și vede niște pete galbene aproape pierdute, apoi îngână

S'a uscat E cu puțință ca să se usuce lacrima! lacrima ar trebui trăască năi mult de cât omul căci omul când o varsă e ceva mai mult de cât om! Dar nu ele trăesc... Iată le cum curg, se revarsă spre mine.. să le știu bine, să pot pierde!..

O! c mărgăritare! Uitele cât sunt de mari, sunt ca valurile mării, sufletul meu ar putea să înnoate într o lacrimă, ar putea chiar să se înnece!

Tu a o și înceaca, pune mâna pe plept, să silește a respira mereu

hl cât e de frumo să mori priind niște lacrimi ale nui ochi iubit!

Dar eu nu mă pot trăesc cum aș putea muri lângă aceste măgele prețioase

Și privind cu ochii înțepeniți pe pagina aceea, ea murea, reînvia, amorul par'că îi întorcea viața înapoi și sufletul ce pleca era ch' mat înapoi de suvenir. Această luptă n'a durat mult. Ea a murit și pe masa ei a rămas mult timp deschis albumul, tocmai la pagină unde erau niște lacrimi uscate, versate de niște ochi iubiți.

Dem. Constantinescu.

NAȚIONALITATE

În *Războiul Român*, de la 1 Noembre găsim u mătoar le, ce stabilesc și mai mult Naționalitatea D-nului Emmovici, („citiți Eminescu vă rog“)

În urma dreptelor tânguiri ale locuitorilor Boldeni, contra locotenentului Emmovici, frate al d-lui Eminescu de la „*Timpul*“ o comisie compusă din d-nii maiori Teodorescu și Vasilescu, directorul prefecturii a descins în localitate. Abateri grave s'au constatat contra numitului. El singur n'a putut nega că a intimidat, în ultimul și bătut pe locii orii cari nu se învoiau cu armeanii arendași în casa cărora șade și mănâncă. A se pune un ofițer în serviciul străinului pentru împilarea țeranului, este a nu fi român. D-nul Al. A. Macedonski afirmă că este bulgar acest domn.

NU!

Imi place să te ved zâmbind .
Cândoarea ta imi place .
Privindu te eu mă surprind
Și îmi n'afiu pace !

Ești ea sau ea dacă a vdi
Să fac să nască'n tine
înțire ce s'ar învoi.
C' p' ma din m'ne
O n' t' o știu, și a' utea
Cu h' e arzătoare
Să't' fac de-al' vrea sau d' n' a ea
O s' ren'ă cingătoare !

Să tre nuri subt fiorii e' or n
Său sunt în neființă
Și n' t' o clipire să tran form
În reaga ta ființă !

Dar dacă stai și mă gândesc.
 Stăpân pe ezitare,
 În mine însu-mi hotăresc
 C'ar fi o profanare !

Al. A Macedonski.

SĂRACUL ¹⁾

Vine iarna, vine gerul,
 Vântul suflă a pierzare
 De 'nspăimântă chiar și cerul ;
 Iar săracu 'n disperare
 Plânge, s rigă, cere milă,
 Dar bogatului i-e s'la !..
 N are pâine, nici căldură,
 Și din zori plângend mereu,
 De el nimeni nu se 'ndură,
 L a u'tat chiar D umnezeu ! ..

Dumnezeu, societate,
 Om și om, egalitate !

Morți de foame 'n disperare,
 Goi, lipsiți și de putere,
 Copilașii cer mâncare ;
 Mum zice u dure e ;
 — 'Mamă, n am mâncat nici eu,
 N'avem nici o 'mbucătură
 De n i nin eni nu se 'ndură,
 N ci chiar bunul Dumnezeu !..

Dumnezeu ! Societate...
 Om și om, — egalitate !

— "Ta ă, dă-ne de mâncare
 Cer copii disp raț
 Flămânziți și înghețați,
 Dă-ne tu c ci mama n'are,,
 El, oftând, la ei privește
 Plînsul greu îl podidește

(1 A east est o dmir bi poezi și felicităm p au or Nota «Red

Și în stînsa-î mîngăiere
 Chiar plînsorile ce varsă
 Nu mai au nici-o putere
 Inima-î de jale arsă
 Ș'o 'nvieze 'n al său piept !
 Foame, frig, și el îndură ;
 De ei nimeni nu se 'ndură...
 Fi-va Dumnezeu deștept ?

Dumnezeu !... Săciutate !
 Vorbe seci ! Formalitate

Iar bogatu 'n fericire
 Stă trîntit și se desfată,
 Iar în lăsură și 'njosire
 Duce-o viață desfrănată.
 El nu simte 'n peptul său
 Dor de-a fratelui tortură,...
 De sărac el nu se 'ndură,
 El e singur Dumnezeu !...

Dumnezeu !... Săciutate,
 Unde este-a ta dreptate ?..

Al. Slăniceanu.

'MÎ-ADUC AMINTE

'Mi-aduc aminte de o iarnă în care nopțile îmi păreau așa de scurte !... Pe geamurile ferestrelor mele gerul zugrăvea diferite flori ; eu le asemănam cu crini. Afară era ger și eu credeam că e primă-vară. Ziua mă surprindea văzînd încă la idealul meu, pe care-l vedeam tot d'auna și nu-l vedeam nici odată. — Nu s'au mai reînțors acele momente fericite ! Grijiile au semănat pe fruntea mea iarba suferinței, și, dimineața mă deștept pe aceiași parte pe care mă culcasem. Somnul meu este o moarte din care mă deștept neconținut, pentru a mă culca odată pentru tot d'auna ! Iar am o ul... Cât de scumpe 'mî erau suferințele lui de odinioară ! Pe atunci eram vesel, eram fericit ! O ! Amor, — tu ne faci să plîngem și să blestemăm, dar tu ne amintești trecutul. Farmecul tău e puternic, și, dacă ne promiți fericirea 'n viitor, nu ne-o dai nici o dată. A ! De ce nu ne putem întoarce acolo de

unde am plecat. Său cel puțin amintirea să ne înveselească inima! Dar nu!... Ea ne-o întristează și ne face să călătorim, ca niște streini, prin acele timpuri pline de iluziuni sărămate!... Visuri ale tinereții, de care ve stingeți tocmăi atunci când credeam că veți deveni realitate?... Oh! Încetați de a mă întrista, voi care altă dată nu încetați de a mă înveseli!...

Th. M. Stoenscu

FURTUNA

De tăcerea mea adâncă
Mă cutremur chiar și eu,
N'aș voi să izbucnească
Iar furtuna 'n pieptul meu.

Și cu toate astea, Doamne,
O aud grozav urlând,
Simt în ochi'mi, printre lacrimi,
Fulg re scăpărând

Dacă 'i scris să nu resară
Soarele odihnei iar
Atunci lasă-mă, o! Do mne,
Ca 'n furtuna să dispar!

Car 1 S ob.

M'AM DUS.

M'am dus — și tu rămas'ai cu inima cernită
Cu ochi în plini de lacrimi, cu sinul în suș
M'am dus — așa 'mi scrise e amara mea ușiță
M'am dus, — și al tău suflet era de mine plin!

M'am dus dar imi juraseși credință neslăbită
Iubire înf ată, un cult nemărginit,
Ziceai că fără mine ve fi nenoroci
Ziceai că lângă mine e dulce de trăit!

M'am dus, lasându-ți ensă, o inimă fierbinte,
M'am dus coprim în sulet de doru și n f și

Iar draga ta zimbire și dulcile'ți cuvinte
 Și astăzi mă mângâie când sunt nenorocit !

M'am dus, și câte lacrimi ȳersaiu în disperare
 De câte ori pe tine amar te-am blestemat
 Pe tine ce ești încă a vieții mă răsufare,
 Pe tine ce ești încă un ânger adorat !

M'am dus, dar la uitare trecut'ai al meu nume,
 La altul mai ferice amorul tĂu 'l-ai dat
 Și nu era nevoie să trec din astă lume,
 A fost destul atăta ' să plec, și m'ai uitat !

Ion N. Iançovescu.

Horez

LUI A. M.

Nu'l cunosc dar îl iubesc,
 Nu mă știe, și'l doresc
 Și 'i aș spune-așa de multe
 Că de-ar fi ca să le-asculte,
 El, ce mă este Dumnezeu,
 Ne am petrece o viață toată,
 Fără chiar ca să se poată
 S'afle tot amorul meu !

Antonia-Elvira

ANALIZĂ CRITICĂ

II

ALECSANDRI

Sunt țeri în care, averea este un merit. Galbenii îți pun îndată pe frunte o aureolă glorioasă și dacă mai ești înzestrat și cu puțin merit de la natură, devii repede-repede om mare, în ori-ce ramură vei vrea să te va îndemna aplecarea intimă.

În acele țeri regisate de plutocrație, meritul prin noroiu fără foc în sobă, cu cizmele scâlciate, cu haina ruptă în coate, nu este merit. Ori care nătărău bogat, poate să și dea aere de superioritate ; poate să iutindă m na ca o grație ; poate să dea povești științifice sau literare !

În acele țări, opiniunea publică se înțelege că este încă în formațiune, și că omul de merit, de talent, de geniu chiar, este un sorman zmintit în luptă cu toate mizeriile vieții, cu toate insultele, ce se scriu și ce nu se scriu, și în fine, un crețere, o inimă, în luptă cu ele însile!

În asemenea țări, gulerul scrobit și țeapăn, împune de un milion de ori mai mult de cât un cap de operă, și de aceea, criticul este dator să ție socoteală și de țara în care trăiește criticatul și de pozițiunea lui materială. Cu alte cuvinte, criticul, trebuie să se ridice într'o sferă înaltă, pentru a nu se lăsa să fie influențat de gulerul scrobit și țeapăn, și nici chiar de omagiile contemporanilor, ci numai și numai de operă în ea însăși.

Aceasta am încercat să facem față cu d. Alecsandri, cel mai răsfățat din toți poeții ce am avut D. Alecsandri, — trebuie să se creadă în adevăr, nu semizeu — da și se va fi judecând după succesele ce a obținut în cursul existenței sale Și se nu se zică cum că nu are motive temeinice pentru aceasta Nu este laudă care se nu i se fi dat Fraze umflate, cupe, statuiete, totul a fost pus la contribuție Iar ce este și mai mult, — și aci mă servesc de o ecpresie a d-lui Camille Lafargue președintele unei societăți din Languedoc, — d. Alecsandri și-a pus *cizmele de șapte leghie* pentru a se duce la Montpellier, unde, dupe acelaș domn Camille Lafargue, fu proclamat *primul poet lat n.*., Iată dar că privighietoarea — a făcut *marș* chiar pe Victor Hugo, și, spre onoare noastră, a Românilor, d. Alecsandri, a ajuns să fie **primul poet latin (...)** Cel puțin astfel l-a decretat d. Lafargue — Dar cine să fie oare acel d. Lafargue care decetează poeții cu aceiași ușurință cu care se taie la Banca Națională hărtia-monedă?

Eu unul, vă mărturisesc că pentru prima oare aud vorbindu se de dumnealui, și dacă nu mi-ar fi căzut în mână *Portofoliul Român*, unde am citit toate aceste frumoase lucruri, numele acestei celebrități n'ar fi ajuns pănă la mine *Vezi Portofoliul Român No 10 1882 pag 263*)

Acuma voiți reproduce și din textul aceleuși d. Lafargue

„Toți doreaș să vadă pe fericitul poet al aceluși cântec nemuritor, al aceluși cap „de operă **necomparabil (!)** „*Portofoliul Român*“ No. 10 1882 pag 263)

De aci rezultă curat și lămurit că poezia d lui Alecsandri asupra gintei latine, lasă departe în urmă pe toate ale lui Victor Hugo, I amartine, Musset, Voltaire, Corneille, Racine etc. de oare-ce după cum zice d. Lafargue ea este un *cap d operă necomparabil*.

Să mi se spuie acuma ce s'ar fi întemplat dacă congresul de la Montpellier nu ar fi rămas subteran? Ce s'ar fi întemplat dacă acel congres ar fi avut răsunset în ziaristica franceză, — vorbim de cea mare, ca *Figaro*, *Jurnal d s Débats*, la *Republiqu Francaise*, *Gi-Blas*, *Voltaire* și altele, care, parte nici n'a vorbit de acest faimos congres, iar parte, de-abia i a consacrat de la cincî pănă la zece rânduri

Nu este așa, că în loc de a fi acoperiți de glorie prin d. niș Alecsandri Lafargue

era să fim acoperiți de ridicol, mulțumită unor eczagerări atât de copilărești?...

Dar se va zice că, de oare-ce laudele numitului domn Lafargue s'au preschimbat între pahare, — căci le-am ecstras dintr'un toast al dumnealui, — se va zice că ziaristica, ar fi fost poate mai indulgentă!

Să poate; — dar mai bine că nu s'a întâmplat.

Am făcut această mică digresiune, numai pentru a stabili că un poet pus de mijloacele sale materiale într'o pozițiune eccepțională, nu trebuie să fie judecat după laude, — nici chiar după acele ce i se dau peste hotare, — căci dacă s'ar urma astfel, apoi critica nu ar mai putea să 'și aibă locul, ci ar trebui să ingenuchieze în ecstaz dinaintea d-lui Alecsandri și să'l decreteze dimpreună cu d. Lafargue, „regele Poeților și poetul Regilor!“ (*Portofoliul Român* Nr. 10, — 1882. pagina 204).

Critica însă, are, precum o știu toți oamenii luminați, o misiune mai înaltă, și cât de laudat să fie poetul, ea este datoare să nu se lase a fi înfrurită; De asemenea, cât de defăimat să fie cineva, ea este datoare, a nu ține socotoala de cât de valoarca intrensecă a scrierilor ce egzaminează, iar, de altă parte, cât de uitat să fie un om de merit, îi este impus să desmormenteze scrierile cele mai prăfuite și numele cel mai uitat, pentru a face să reiasă în evidență meritul și frumosul, ori de unde le-ar găsi și ori de la cine i-ar veni!

Misiunea criticei, este dar, și de a casa verdictele ce se dau de mulțimile fără discernământ, și de a reduce sași de a ridica laudele la proporțiunii în raport cu operile căror au fost date; în fine, ea este datoare a pregăti dosarele proceselor ce vor fi judecate de posteritate!

În favoarea d-lui Alecsandri, *regele poezilor și poetul Regilor*, critica, ar putea să l proclame cel mult *poetul Regilor*, și aceasta, mai ales după ultima, sublima și ne-comparabilă sa producere poetică:

Eu Carol I și al meu popor
Clădit'am, uniți într un gând și dor
În timp de lupte-al său regat
În timp de pace-al meu palat!

Lăsând ori ce ironie la o parte ne vom întreba dacă se poate ca un talent să coabore mai jos pe scara poetică?

Este cu puțință? Atâta proză în atâtea de puține versuri?...

„În timp de război, Regat,
În timp de pace, Palat!“

Dar proză, ne-proză, d Lafargue îl proclamă *primul poet latin și Rege al Poeților!*

Tot ce ne miră este cum de nu'l înconjoară deja mulțimea, la ieșirea sa din Teatru după reprezentarea, bune-oară a faimosului *Despot-Vodă* ca să i strige *Hura*, cum

i s'a întâmplat de curând lui Victor Hugo cu ocazia celei de a doua reprezentări a piesei sale „*le Roi s'amuse!*”.

Iată o glorie uzurpată va zice d. Lafargue, iar tot atât de uzurpată va socoti și gloria de care s'a bucurat Voltaire.

Fiind-că pronunțarăm acest nume ilustru, nu credem a ne înșela, dacă, dintr'un punct de vedere, am pune în paralelă pe d. Alecsandri cu François-Marie-Arouet.

Să nu se ofenseze însă, glorioasa umbră a marelui cugetător, de acest paralelism; — nu! căci noi nu avem de gând să facem comparațiunea de cât din punctul de vedere al caracterului, iar nici de cum, din acela al operilor!

Să știe că dacă au fost și sunt în lume scriitorii interesați, nimeni încă nu a putut să întrecă pe autorul lui *Mahomet*. — Ei bine, dacă d. Alecsandri ar trăi în Franța, de sigur că 'l-ar lăsa în urmă.

— Dar ce? Voltaire a fost interesat, a fost venal, a fost egoist.?

Această întrebare 'și-o vor face de sigur cititorii, iar *cronicele și memoriile* asupra epocii, le vor răspunde cât se poate de afirmativ.

Da! Voltaire, — marele enciclopedist, — Voltaire prietenul lui Frederic cel mare și al Caterinei a II-a, — el a căruia glorie nu a fost încă întrecută el ce 'și crease un venit colosal față cu timpul în care trăia, el ce priimea prinții și regii în halat, — el ce se ducea la Academie într'o caretă albastră semănată cu stele po leite și inconjurată de toți Academicianii care o urmau pe jos, — extraordinarul Voltaire, — corpul de mămuță și genul de semi-zeu, — era într un cuvânt omul cel mai venal și cel mai meschin din câți au putut să egziste

Din fericire că Voltaire, avea o nepoată, — doamna Denis, pe care d. Alecsandri n'o are, că ar face și d-lui tot așa dacă Romanii ar fi Francezii și d. Alecsandri Voltaire.

Voiți să aflați ce făcea Doamna Denis

Nimic mai ușor: Este vorba de-a vă povesti ceia ce am citit și eu far nimic alt!

La reîntorcerea sa în Franța din lungul său egzil voluntar, nu era om care ă nu dorească a vorbi un minut sau două cu patriarhul de la Ferney

Oamenii din popor, scriitorii nobili, și chiar Regii și prinții de auge, își disputați acea onoare.

Patr arhul îi priimea pe toți, șezând în jețul său pe cap cu o tichie de ca tifea cusută cu mărgăritare, și îmbrăcat într un fel de halat de atlas brodat cu ori de fir, întocmai ca îmbrăcămintea unui Episcop de ai noștrii când oficiază la câte o zi mare li priimea pe toți patriarhul, dar vorbea numai cu recomandații lui gest sau unui saris ai nepoatei sale, bine cuven ata doamnă Denis care și moș eni la urma-urmei.

Și știți ce trebuia pentru ca doamna Denis să facă acel gest sau să aibă acel suris?

Ei bine! Nicăi mai mult nicăi mai puțin de cât un fișic de *Luidor!*

Și cu cât gestul său surisul era mai semnificativ, cu atât Voltaire înțelegea că fișicul ce nepoata sa primise din partea vizitatorului — era mai mare, — iar în aceiaș proporție, se deslega și limba patriarhului!

Dacă gestul său surisul lipsea, — apoi era altă vorbă, — și, + puteai să vorbești cât ai fi voit oracolului că oracolul rămânea mut!

Cu alte cuvinte, Voltaire își pusese tacsă, atâta de mult cunoștea valoarea banilor, iar dacă la noi *pruighietoarea de la Mircești* nu'l imitează, — apoi, — a ceasta nu este din lipsă de voință. Nenorocirea d-lui Alecsandri este că nu se află în Franța și că nu este inzestrat cu puterea de cugetare a aceluia care, prin scrierile sale, a făcut epocă în lumea întreagă!

D. Alecsandri, — ce este drept, — este adesea-orî un cântareț plăcut, dar adesea-orî, este numai un simplu înșirător de cuvinte mai mult sau mai puțin bine rimate, mai mult sau mai puțin bine cadențate.

Am lăsat analiza operilor sale la *Sora și Hoțul* după care urmează *Maghiara*, *Altarul mănăstirei Putna*, *Andrei Popa* și *Groza*.

Ne vom opri un moment la *Groza*, căci cele l-alte trei sunt atât de șu brede și ca versuri și ca cugetare în cât nu merită nici o băgare de seamă Evident că ele nu sunt de cât umplu ura volumului.

Cu *Groza* însă, este altceva. *Groza* este o poezie atât de lăudată în critica este datoare s'o cerceteze, și aceas a cu atât mai mult, de are ce, o bună parte din oamenii cu gust și cunoștințe o clasează printre capetele de operă ale d-lui Alecsandri

Eă unul, fără a mă pronunța în contra ei, voiți spune că *Groza* produce asupra 'mî acelaș efect ca acela pe care l'a produs asupra lui *Hein* una dintre poeziile lui *Frehlgrath*.

Este vorba despre o bucată a aceluși poet intitulată *Regele Negru* o poezie ce odinioară era socotită printre cele mai de căpetenie ale literaturii germane. Zicem odinioară căci a tăzi și poezie și poet sunt uitați cu toată moda la care au fost înainte de 1846

Din menționata poezie a lui *Frehlgrath* se cita cu deosebire următoarea strofă.

Precum după o eclipsă luna în unecată ie e prin alba ei poartă de nori, astfel *Regele Negru*, înarnat pentru luptă iesă din cortul său strălucitor de albeață " "

Negreața Rege uî pusă în opozit cu albeața cortului încânta pe criticii germani ai timpului care luaș asemenea imaginii căutate drept gemă.

De asemenea s'au găsit și printre oamenii noștri de gust, o mulțime care se cadă în adorare dinaintea lui *Groza* mai ales pentru că *Mosneagul* din acea tă poezie scoate

„Duoï banî netezi din vechia sa pungă!

(«Doine» pagina 41. vers 8)

Acei duoï banî netezi scoși dintr'o pungă vechie, îi farmecă, îi ecstaziază și îi face să delireze!

Inchipuiți-vă: — Nu este de glumă! — „Duoï banî netezi!...»

Nu este așa că este admirabil, că este sublim, că este necomparabil?...—

— „Regele Negru iese de sub cortul său alb!”

— „Duoï banî netezi din vechia sa pungă!

Ca mulți alții, am citit și eu pe *Groza* al d-lui Alecsandri și am citit și pe *Regele Negru*, al lui Freiligrath, dar vă mărturisesc că nici unul nici altul, nu m'a entuziasmat așa precum aș fi dorit să se întâmple.

Nu zic că Regele nu este *negru* și că nu este *alb* cortul, — și, — nu zic de asemenea că banii nu sunt *netezi* și că punga nu este *vechie*, dar rege, cort, banii și punga, nu au avut de cât pușină înrăurire asupra-mi.

Cu toate aceste, *Groza*, — în lipsă de altele, — va rămâne una dintre frumoasele poezii ale d-lui Alecsandri.

Dar ori cât de frumoasă ar rămâne, ea nu constituiește un cap de operă. Această poezie nu aparține nici genului liric nici genului elegiac. Sunt niște versuri melancolice: Ele plac dar nu mișcă, — lucru ce se întâmplă cu mai toate scrierile d lui Alecsandri.

Galben ca făclă de galbenă ceară

Ce-aproape 'i ardea

Pe o scândură vechie a uncat afaiă,

De somnul cel vecinic Groza-acum zăcea

Iar după el nime, nime nu plângea!

În aceasta strofă comparația din versul anteu: *Galben ca făclă de galbenă ceară* e nemerită, dar nu este extraordinară. Ori-cine o putea găsi; dar ori cine putea să n aibă trebuință de ea

Să știe în adevăr că mai ales atunci când vreți să *umestri* comparațiile nu face de cat să încarce stilul, fără ca însă, să poată ajunge scopul la care se ținte te

Și ap 'i când ai zis *galben* — oare acest cuvânt nu este de tul de colorat prin l însuși pentru ca să mai simți trebuință să alergi după imagini ce în loc să dea putere ideii dacă n'o slăbesc, n fac de cat să i îngreueze mersul fără trebuință și fără folos?

„De somnul cel vecinic Groza-acum zăcea.

Fhdarea de la „*G o a-a um*“ este reoale

P l ngă aceasta, *de somnul cel vecinic nu se zace* ci se doarme, și ar fi f s mai natural și mai bine să se zică

„De somnul el vecinic Groza-acum dormă a!”

Dar d. Alecsandri, între alt pă ate ale sale, are și pe acela de a și căuta cuv'n tele și de a și inflora stilul.

Dumnealui este un dușman neîmpăcat al *naturii lui* și numai ce este cloșănit, întortochiat și studiat și convine.

Poporu 'nprejuru i trist, cu 'nfio are.

La el se uita.

Unit, făcea cruce; alții, de mirare

Cu mâna la gură 'capul *clătina*

Și 'ncet lângă deusul își șoptea așa.

Asupra acestei strofe n'am avea de zis nimic dacă gramatica nu ar fi călcată și dacă rimele nu ar fi slabe.

. . . . „alții, de mirare
„Cu mâna la gură 'capul *clătina*

Gramatical, — trebuia: *clătinau* iar nu *clătina*. În fine „clătina“ și „așa“ nu rimează cu „uita“; Precum se vede, d. Alecsandri, constrâns de rimă, a călcat zadar nic peste gramatică, preschimbând pluralul de la *clati* au în *clătina* căci rimele sale nu s'au înbogățit D'î potrivă; Ele și arată și mai mult sărăcia lor.

Trecem însă, peste această strofă: Ea nu ne oprește prin greșeli, dar de asemenea, nici, prin frumuseți excepționale nu ne oprește.

„ ă fie Groza cel v t t în țară
Și 'n sânge 'ncrunta !
„El s' e Groza, cel ce ca o fiară
„Fără nici o grijă de n grul p at
„Au stins zile multe și lege-ai ălca

Astfel vorbește poporul împrejurul lui *Groza*, și

Un moșneag atunce cu o barbă lungă
La Groza merg nd,
Scoase două bani nete I din vechia sa pungă
I lângă mort îi puse, mâna I s'erutând,
Mai ă'u ó cruc și zise plângend :

„Oam ni bun! an Iarnă borde u-mi arsese
„I pe-un g r cumplit
„Nevasta-mi cu prunci pe câmp r măsese
„N veam nici de I ran nici țol de nvelit,
„Și nici o putere!... é am prăpădit !

„Nu așteptam alta d i mila cerească
„De cât a muri
„Când creștinul ista, Domnu I od hnească !

„Pe-un cal alb ca iarna în deal s'îvi
 „Ș'a aproape de mine calul își opri,
 „Nu plânge, imi zise, n'ai grije Române,
 „Fă piept bărbătesc;
 „Na să'ți cumperi haine și casă și pâne.
 „Și de-atunci copii-mi îl tot pomenesc,
 Oamenii buni! De-atunce, în tihnă trăiesc!‘

Și s'erutând mortul bătrânul moșneag,
 Oftă și se duse cu-al său vechiu toiag
 Iar poporu 'n zgomot strigă plin de jale
 „Dumnezeu să i erte peccatele sale ‘

Iată întreaga poezie *G oza*. Critic — analizând'o, — găsește mai întâi d' Alecsandri, nefiind în ea stăpân pe vers și pe limbă, e silit să se refere la vorbirea bătrânului cinci spre-zece versuri, când ea se putea condensa în ce născută cinci. Din această cauză, interesul în loc să crească scade — Măcar compară lămurit și izbete într'un mod neplăcut pe cititor — când bătrânul povestește că *G oza* se „*va în deal pe un cal alb ca iarna*“. — Comparația în sine este foarte frumoasă dar ne îndouim că țăraniile noastre vorbeser astfel. Pentru un țăran nu e încă pe care să o compara un cal cu albațara iernii, este o imagine cu totul nenaturală și bagiful lui. Țăranul poate să zică: *pe un cal ca un zmeu ca un leu ca un porcu* dar nici odată, nu i va veni în cap să întrebunțeze o figură poetică atât de căutată —

— „Nevasta-mi cu pînă pe câmp rămăse o ‘

De fidem pe d' Alecsandri să ne dovedească că un țăran nu chiar un orăz zice *prunc* în loc de copil. —

„Fă piept bărbătesc ‘

N'am auzit încă icându-se „Fă piept. „A face piept“, nu mi pare rău să pun în limbă și nici nu s'a întrebunțat vreodată „A da piept este un altceva

Na să'ți cumperi haine și casă și pâne ‘

Pentru ca acest vers să 'și aibă adevărata sa putere trebuie să fie ocotă de gradăție. Cu alte cuvinte, să se înălțeze de la *până* ce are o înălțime mai mică de cât „*haine*“ și să se ajungă în fine la *casă*. Versul dar trebuie să fie în acest fel, pentru ca să meargă pe o scară ascendentă

Na să'ți cumperi până și haine și casă“

D. Alecsandri însă în cazna verficării sale, l'a pus pe hartă astfel,

„Na să'ți cumperi haine și casă și pâne

Și în adevăr, — numai cu prețul unui asemenea amestec, a ajuns să poată să ri-meze pe “*Române*,”: Să știe că Moldovenii zic *pâne* în loc de *pâine*; . — *Pâne* este fără îndoială mai corect de cât *pâine*, dar ridicolul *mieară* în loc de *miră*, al unei broșuri periodice din Iași, echilibrează cu prisosință ceia-ce ar părea defectuos în modnl nostru de a pronunța *pâine* și în al Oltenilor ce constă din a zice *oichî* și *roichî* în loc de *ochi* și *rochi*.

Intru cât prive te ideia ce însufletește poczia *Groza*, ea este înaltă și frumoasă. Morala ce rezultă . a citirea ei, de și discutabilă, este de o ordină superioară.

Noi, negreșit, nu putem să priimim de cât cu rezerve, faptul, că este destul să faci un bine, pentru ca toate crimele și toate nelegiuirile să ți se șteargă căci atunci, n am avea de cât să fim răi, mișei, tâlhari, omoritori, o viață întreagă, și să ne rescumpărăm la urmă, printr’o facere de bine oare-care, săvârșită și aceea, cu bani de furat, sau cu bani într’a căror posesie nu s’a intrat de cât prin crima

Ceia ce în această mică poezie a d-lui Alecsandri este cu desăvârșire frumos, este cum poporul după ce află bine-facerea lu’ Groza, uită că el a fost un om fără de lege, — un tâlhar, — un omoritor, — și împins de cel mai nobil sentiment

. strigă plin de jale.
 “Dumnezeu să’i ierte păcatele sale!”

Aci aș putea să strecor cu succes câte-va măgul toare cuvinte la adresa Români-lor, așa după cum se obișnuiește de atâta vreme; aș put a să spun și eu că numai na-țunea noastră este capab lă de asemenea sentimente, de asemenea generozitate, și al-tele de acest fel!

Poporul nostru însă, a fost destul de înșel t de acei care, pe rând l’au lingușit, și pe rând, după ce au ajuns tari și mari, s’au izolat de el, și, l’au asuprit ori au lăsat ca să-l asuprească!

Pentru a închiia cu poez a *Groza*, voiu spune că în ea, ca în cele mai multe alte bu ați c in *lome*, se află cuvinte fals intonate, ș că în fine, considerată în total, nu este cel puțin de forța “*Cănelu A or*,” a d-lui Gr. M Alecsandrescu. *Groza*, abia are da-rul să uimească, pe câtă vreme, “*Cănele Azor*,” zmulge lacrimi. Notați că și într’una și într’alta, este vorba de un mort. Deos birea es e, ca în poezia d-lui Alecsandri, ro-lul de căpetenie îl joacă un om, — moșneagul a torat de *Gro a*—și ca în a fabulistului Alecsandrescu, nu’l joacă de câ un biet câine! Cu toate aceste, cât de mult ne izbesc versur le lu’ A ecsandrescu, în comparație cu acele ale d-lui A ecsandri! — Știu că bu-ca a “*Cănele Azor*,” nu este de cât o imitație după ‘*Le chien du Louvre*,”; — însă am mai spus o și o repet, că ue asemenea *in usni* nu se poa e ține n i o s coteală când sunt făcute într un mod atat de original: — În adevăr, — de altă parte or g nalitatea nu s ă în ide’e ci numai și ni mai în formă.

Transcriem aci întâia strofă a *Căinelui Azor* :

Rănit în bătaie soldatul căzuse
 Și 'n puține zile chinuit muri
 Departe de-o mamă care 'l ărescuse
 Și care 'l iubi!

Însuși poetul Francez la citirea ei, n'ar avea dreptul ea să se plângă!

Scumpi cititori! Judecați acuma singuri, dacă citind strofa de mai sus fără ca să cunoașteți sorgintea ei, v'ar fi putut trece prin minte că aceste versuri atât de Românești, atât de atingătoare, și care, ele singure prețuiesc cât întreaga poezie *Groza*, au putut să fie scrise mai întâiu în Franțuzește?

Cu toate aceste, d. Alecsandrescu nu a făcut parte din Academie și nu a fost premiat

Apropozito de premii și de Academie, fiind-că am pe masă ziarul *Figaro* de la 24 Noemvrie, voiți vorbi puțin despre aceasta.

Reproducem din articolul de fond al ziarului Francez intitulat *Les derniers jours d'Alfred de Musset*, câte-va rânduri semnate de *Arsène Houssaye*, spre a se vedea ce caracter trebuie să aibă poetul când voiește să se facă demn de respect și de admirare. — Nu reviu asupra premiului de 12 mii lei pe care l'a luat d. Alecsandr. Reproduc rendurile de mai jos, numai pentru a pune în evidență pentru cititorii acestei scrieri, caracterul marelui poet francez. Iată cum se exprimă asupra lui *Houssaye*

“Averea nu prea vine să se așeze sunt caminul poezilor, dacă vre unul o urma-
 “rește ea fugă dinaintea lui și-l scapă mereu. Alfred de Musset știa lucrul foarte bine
 “dar cestiunea banilor nu preocupa nici o dată spiritul său cavaleresc; moștenirea ta-
 “tălui său fusese o simplă îmbucătură. El trăi mai toată viața ‘*de a lui pene main*’,
 “din venitul scrierilor lui; dar va! pe când librarii englezi plăteau versurile lui Byron
 “cu câte un napoleon rëndul, Musset, abia — abia, obținea pe alé sale, cincă franci!
 “El nu se tocmea ni-l odata: Cunoșcând valoarea versurilor sale nu cunoștea ‘n și
 “pe aceea a banilor *Academia n dete un premiū; el ensē, il la d în folosul a to a*
 “Când Pevoluțiunea din Fevruarie îl facu să ‘și plădă postul de Biblioteca, el nu
 “voi să facă nici-un pas pentru a cauta să-l recucerească. Ar fi putut de asemenea să
 “ia 5000 de franci ce-l erau destinați pentru o comedie ce se otărise a se juca la
 “*Tuileries*. Împărăteasa oia ca suma și ă numere dar el o *refuză* de oare-ce co-
 “media sa nu fusese repreintată. Cu șease saū opt mii de franci ce-l aduceau pe an
 “operile sale el, cu toate aceste ab'a putea să trăiască! — Iata cum Franța știa să
 “și plătească pe marii ei poeți!

Arsène Houssaye, se miră! ce ar scrie oare dacă ar ști cu ce moneda să esplă-
 tesc la noi în țară operele intel tuale! Dacă ar ști că un scriitor nu vorbim e

hamaliilor gazetelor politice, — nu și câștigă după urma scrisului nici francul unui pachet et de tutun pe zi!

Dar să lăsăm pe *Arsène Houssaye* și să venim la un alt premiu: Acela al Comitetului Teatral.

Pot să vorbesc cu nepărtinire fiindcă m-aș fi simțit înjosit de a-l primi din mâinile d-lor Stăncescu, Pană, Buiescu și Gr. G. Cantacuzino, și de aceea nici n'am concurat. De sigur că acești domni or fi oameni de ispravă dar oamenii de litere nu au devenit prin faptul că dd. Maiorescu au consimțit a și asocia semnăturile cu ale dumnealor. — Acestea cu rizicul de a fi înșulțat prin gazete, — voiți spune că el s'a acordat de astă-dată zise, unui tânăru, d. I. I. Roșca — tânăr, însă n'acelaș timp o nulitate perfectă

Premiul I nu s'a dat niminui: Să vede că d. Alecsandri și l'a rezervat căci trebuie să știți că premiile, și au ca și oamenii, ursita lor. Cele mai mari, Academicianilor Cele mai mici nuli aților. Dar fiindcă vorbe de ursită, lucrul mi amintește că după poezia *Groza* urmașă în volumul ce am pe masă, poezia *"Tysit"*,

Suntem departe de a cugeta și o analizăm, căci este atât de slabă în cât o vom lăsa uitării în care zăce. În treacăt, vom pune în relief numai câte-va greșeli de limbă și de intonație schimbate,

"Alte două s'au ivit
Chipuri mândre la prânz"
(pagina 45; vers 1 și 2)

Gramatical, d. Alecsandri trebuia să pună *a prânz*, iar nu *la prânz*

"Iar a e t umbră nu
"Nu erau a e e două."
(pagina 45 r 3 și 4)

Nu se înlocuiește cu *es* și *ire* roșca n'are rimele țineau pe poet, Iată o greșală de limbă și mai neșterță :

"Văi tu cele umbre mut?
'Prânz'ă ea și se neșterte.
'Văi umbrăle și întind?
'Prânz'ă vrea și ne cuprind!',
(pag. 45. vers 15 și 17,)

"Să ne cuprind", în loc de "să ne rîndă", pentru o filomelă este prea afară din cale!

Nu știți cine le-a furat
Aș un duce și rutat,
(pag. 46. vers 8 și 4)

Serutat în loc de *ru are* este și mai și!

„Ș'ades ele aū vĕzut
 „Ce'i fugă de Arnăut !„
 (pag. 46. vers 11 și 12)

Intonarea la „fuga„ este schimbată, Dar iată alte intonări din ce în ce mai false :

„Duoī voīnici cu sprīncēni late
 „Cu fețē de vēnt pișcate„
 (pag. 47. vers 1 și 2)

Poeziile ce urmează sunt intitulate *Strigoii* și *Ceasul Rĕu* ; ele sunt de aceeași valoare și ca poezie și ca limbă și ca versificare.

Cu poezia *Strunga*, nu este tot astfel. Ea vine așezată în volum îndată după *Ceasul Rĕu* la pagina 57. și este a XII-a dintre *Doine* :

In pădurea de la strungă
 Sunt de cei cu pușca lungă
 Care daū chiorīș la pungă !

Iată o strofă cu totul admirabilă : Mă unesc în a recunoaște că hoții nu pot fi caracterizați mai bine de cum sunt în versurile citate. Este de remarcat că d. Alecsandri, mai în tot d'auna, izbutește în cântecile de haiducie...

Sunt de cei ce 'mpușcă 'n lună
 Care noaptea 'n frunze sună
 Feci ri de lele nebună !

Versul întâiū este minunat ; pe al doilea mărturisim că nu l avem în deo eb tă stimă .

„Care noi p ea 'n frunze sună „

Poetul a voit de sigur să zică :

„Care noaptea cântă din lunze„

Rima ănsē, l a silit și de astă-dată a nu putea să 'și eesprime ideia cu lă murire.

„Fectori de lele nebună„

Acest vers, ar fi frumos dacă intonarea cuvintelor dintrĕnsul nu ar fi falsificată

Fă-te 'n lături, mēi creștine,
 Dacă vreī să mergi cu bine,
 Sē rĕmăi cu viața n tine !

In potica fără soare
 Ei te-așteaptă la strimtoare,
 Sē te prade, se te-omoare !...

In rău, — nu avem nimic de zis asupra acestor versuri: Ele sunt curgătoare, naturale și colorate.

In dumbrava cea vecină
Unde buha greu suspină,
Vezi cea zare de lumină!

Nu știu, despre cititorii dacă or fi văzând'o, dar eu par'că aş fi zăbind'o printre frunzișul întunecos al copacilor!

Opt volnici cu spete late
Și cu mânece suflecate,
Stau cu puștele 'ncărcate.

Trei sêrută crucea sfântă,
Trei sê luptă greu la trântă,
Unul drege, unul cântă.

Tabloul este Țeșit din condei de meșter, dar nu prea înțeleg de ce "*trei sêrută crucea sfântă.*" Sê vede negreșit că acești *trei* sunt deja răniți și stau sê moară! Sê vede că deja câțiva călători au căzut în cursă și sunt în momentul de a fi jefuiți de acei lalți *trei* "*care se luptă greu la trântă!*". Ensê, — dacă lucrul stă astfel, atunci cum cei-l-alti duoi: "*unul drege, unul cântă*", stau sê dreagă și sê cânte, în loc de a îngriji de cei-l-alti *trei* "*care sêrută crucea sfântă*, sau de a sări în ajutorul celor "*care sê luptă greu la trântă?*"

Ne 'nbunisem cu d. Alecsandri și eram pe aproape sê cad la învoială, dar iată că o sê ne supărăm iar!

Vina este a dumnealui, nu a mea. Cine 'l pune sê facă versuri neînțelese?

Oliolio! Ciocoiu bogate!
Ici de-ai trece din păcate
Sê'ți arunc duoi glonții în spate!

Protestăm în numele Haȃducilor Români și Moldoveni! Nicu odata dênșii n'au aruncat mișelește gloanțe în spate!

Oliolio! mândră fetică!
De-ai veni colea 'n potică
Sê te fac mai frumuseică!

Strofă mai plină de farmec anacreontic nicu nu sê poate!

Acel:
"Sê te fac mai frumuseică."

este un mărgăritar.

Că mi-e pușca hultuită
Și mi-e ghioaga ținuită
Și mi-e inima 'ncolțită.

În aceste trei versuri, nu se află nimic de semnalat, fie în bine, fie în rău :

Oliollo! Măi Taie-Babă!
Căci nu șuieră mai de grabă
Să sărim voinicii la treabă!

Taie-Babă pe cât rezultă și din *Notele* de la finele volumului este un nume propriu. *Taie-Babă*, trebuie să fie prin urmare, un tovarăș de-al hațducilor, însărcinat să stea la pândă și să semnaleze ivirea vre unei trăsurii de călători. Atuncea însă se mai poate explica versul în care cei trei hoști "sărută sfânta cruce?... — Pe cei care se luptă la trântă îi mai înțelegem! Ei se vede că fac gimnastică! Dar crucea ce are a face, și pentru ce e sărutată team-ne-seam?...

Îată ce ȳa să zică a scrie fără să te analizezi singur

Pușculița-mi rugineste,
Ținta-'n ghioagă să tocește,
Murgul sare, nechizește -

Pușca poate în adevăr să se ruginească de odihnă, calul poate să sară și să ne chieze de neastâmpăr, dar "*Ținta 'n ghioagă*," tocmai prin neîntrebuințare, se păstrează și d. Alecsandri ne spune din potrivă!

În pădurea de la Strungă
Ce slujește pușca lungă
Fără luptă, fără pungă?

Ei! Dar acuma când avem drumuri de fier?...

Bieții! Bieții tâlhari!

(va urma)

Al. A. Macedonski.

LUI ANGEL DEMETRESCU

(profesor de Istorie la liceul Sfântul Sava)

I

Ți sunt dator de multă vreme amicului meu o poezie :-
În inimă eu ți-o scrisesem, acum ți-o scriu și pe hârtie,
Dar nu'mi mai spune nici-o dată, amicului meu, amicului meu,
Că nu ai dreptul despre tine în versuri să vorbești mereu,
Căci cum vrei oare ca să țipe hârtia neînsuflețită
Sub niște biete slove negre pe fața ei ea înălbită
Dacă-ar tăcea a mea durere și n'ar țipa și ea și eu ?

II

Imi recunosti in versuri farmec si de si 'n cearta cu Urechile
 Ca se 'mi fi frate sau prieten formezi cu densul o perechie,
 Dar spune-mi frate sau prieten, de ce voiesti ca se me fac
 Un ipocrit care se spuie ca n'are 'n el nici-o credinta
 Si dandu-si mana cu dusmanii, ce e, ce simte, se desmintă?...
 De ce voiesti ca si pe tine amicul meu se me prefaci,
 Se tac de mine de-o potrivă precum si tu de tine taci?

III

Ve crede-o?... — Am trecut prin toate umilintele amarnici
 Si muncă, lacrimi si junețe, mi-au fost prinoasele zadarnici,
 Iar dacă viața e o luptă, eu am pierdut-o pe deplin ...
 Si vrei se mai pastrez rezerve subt talpa crudului destin?..
 Dar vrënd se tac, condeiu tipă, si se nu plâng, hărtia plange. .
 Si vrei poema vietii mele se n'o mai scriu cu al meu sânge
 Se nu mai schimb condeiu 'n armă ș'a mea cerneală in venin?..

IV

Ei bine! Nu! Pentru a me plange de soarta mea nemeritată
 Eu voi lăsa ca se vorbească o conștiință revoltată,
 Si 'n fruntea epocii de astăzi, eu care-am fost neincetat
 Inconjurat de nepăsare, serac, gonit sau defăimat
 Eu care n'am in tot trecutul de cât cu mulți aceeași vină
 De-a fi deschis cu bărbăție războiul sfânt pentru lumină,
 Voi zmulge inima din pteptu-mi ca se i-o pu ca un stigmat!

Al. A. Macedonski.

MISTER

Când crivățul rece despică vėzduhul,
 Când apele 'nghiață, când frunza 'și dă duhul
 Când corbi s'adună și fulgi de ninsori
 Acoperă câmpul, pleșuv de-orî ce flori,
 Când șteana in noapte, lucește a ger,
 Când soarele ziua e rece pe cer,
 Atuncea poetul, de iarnă surprins,
 Se simte, cu gândul, spre moarte împins
 Și n fie ce frunză, purtată de vânt,

LITERATORUL

Tresare,.. își vede adâncul mormânt,
 Și plânge și 'ntreabă de ce s'a născut
 De ce, din țerină în om prefăcut
 Trăește,.. devine țerină din nou?
 "Mister" ... îi respunne un taînic ecoû!

Carol Sorob

M'AM STINS!

Inima-mî este de vină
 căci plină
 De dorul ce 'n ea s'a tot prins
 m'am stins!
 Aș vrea ca ea să nu simțã
 dorințã;
 Dar dînsa nu șade în loc
 de loc.
 Și pare că n'ar fi de-abună,
 nebună
 Ar vrea ca să zboare la ea
 să stea.
 Ah!... și 'n zadar mă căznesc
 s'o opresc
 Pare c'ar face 'ntr'adins...
 m'am stins!

Al. Slaniceanu

12 Octombrie 1882.
 Slanic (Prahova)

VORNICUL BUCIÖG

Acesta este titlul piesei d-lui V. A. Urechia, reluată de unăzi la teatrul Național și jucată atât de rău.

Nu vom zice multe despre piesă. Ea este cunoscută și este un adevărat cap de operă. Caracterul Vornicului este cu desăvîrșire clasic prin unitatea ce înfățișează de la început la fine. Putem să spunem chiar, — că este un caracter unic nu numai în literatura noastră ci și în cele streine — Într-un cuvânt *Vornicul Bucioğ* este o producere intelectuală atât de superioară în cât suntem siguri că va rămâne ca un model.

Dar dacă nu avem de cat să ne felicităm de drama datorată condeiului unui li

terat care este cu atât mai eminent cu cât are dușmanii mai mulți, de jocul actorilor nu ne putem felicita de loc,

Mai nici-unul dintre cei care au avut roluri principale nu și-au dat seama de arcina ce și lua și de creditul său discreditat în care pot să cadă.

D. Manolescu și-a permis a juca pe vornicul, rol ce convenea mult mai mult d-lui Petre Velescu. D. Manolescu este negreșit cu viitor: Are talent dar, — consemnăm aci, nenorocita manie ce l'a înhățat și pe dumnealui ca pe reșosatul Pascali, de a voi să monopolizeze toate rolurile. — Dacă d. Manolescu a fost foarte rău în *Vornicul*, faptul a provenit pentru că și-a făcut și și face iluziune asupra puterii și talentului său Tănărul artist, — de la actul I pênă la al V-lea sa și n'a avut voce, sa și dacă a avut'o a fost numai prin sacadări, prin țiparea ultimelor silabe ale cuvintelor, și prin zicerea întregului rol pe acelaș ton umflat și declamatoriu. — Ca înfățișare, n'ai fi crezut de loc că e "Vornicul Țării"; — gesturile sale n au avut în fine, noblețea, maiestatea ce autorul a pus în caracterul lui Buclog Pe lângă aceste, cu toate că *grimat* și cu barbă albă d. Manolescu părea a fi mai mult un tănăr zvăpăiat, de cât un bătrân demnitar ce nu zice cuvânt și ce nu face geșt din entuzia m, ci din însuși fondul caracterului său, modului său de a cugeța — Cum mai putea să izbutească bletul artist, dacă în loc de a zice "Eu unt vornicul Țăr" într'un mod demn dar măreț schimba demnitatea într un fel de pathos umflat, ce l asemena mai mult cu un tribun desmățat ajuns la cărmă din întempleră, de cât cu un mare boier Român înzestrat de un caracter și mai mare. — Pentru a termina cu d Manolescu, vom spune că n a făcut de cât să declame chiar frazele cele mai simple și că n'a vorbit un singur cuvânt din câte le a avut înscrise în rol. Costumul său și al tuturilor, erau mai mult costume de operă, și aceasta — dimpreună cu gesturile și umbletul artiștilor — da pisei o înfățișare nepotrivită.

D Notara a fost admirabil în unele părți, dar și dumnealui a fost monoton și declamatoriu în altele: Ceva mai mult. Răgușise.

D-soara Amelia Velner a dezvoltat talent și a dat dovezi de studiu.

D na Sarandi, a avut un rol mic dar d na Sarandi, are prea multe merite ca artistă veche și de frunte, pentru ca să nu fi știut să rămăie a eia ce a fost toată viața a

D Cătopolu, este, dintre tineri, un adevărat talent. Dumnealui s a afirmat într'un mod strălucit în rolul din "3 Decembre", piesă a d lui Mac donski. În *Vornicul* Buclog, a fost destul de bine în *Temnicerul* dar nu a făcut din acest rol tot ce să putea face

Terminăm, sperând că *Vornicul Buclog* se va da cel puțin de 5 ori în această stagiune și că la anul viitor, piesa, se va înghieba mai cu îngrijire Cerem piese Române și numai Române în Teatrul Național, căci, pentru aceasta e subvenționat, dar le cerem cu decoruri și costume noi iar nu cu înpetecături

In cât despre artiști, dacă vom fi și pe viitor asprii cu mulți, le aducem un serviciu, de care, — mai târziu, — ne vor fi recunoscători.

Catilina.

P. S. — Regretăm danțul introdus în plesă. D. V. A. Urechia, ai trebi să'l înlături la o nouă reprezentare.

ALBUMUL

Fără 'ndoială că e dulce să revășești prin vechii scrisori,
Să 'ți amintești trecutul vieții, să simți plăcuții lui fiori,
Și tinerețea dispărută s'o vezi trecând pe dinainte,
Bogată în făgăduințe pe care zilnic le desminte,
Cu visele'i înșelătoare și cu amoru'i dispărut
In groapa ce adânc ascunde al fie-cărui trecut ;
La fie-ce scrisoare nouă, revezi o slovă cunoscută
Ș atuncî din fundul cugetării răsare câte-un chip iubit,
Trecutu 'ntreg câștigă voce căci nu'i mai este groapa mută
Și uîți pe o dulce amintire că ești cu sufletul zdrobit !

Dar când deșchizi din întemplantare, albumul vechilor portrete
Și când revezi acele chipuri așa precum le-ai cunoscut,
Ai vrea să calci de-ar fi puțină peste-ale timpului decrete
Ce ți-a furat cu Tinerețea și fericirea ce ai avut !
Când însă te gandești mai bine, stăpân pe-a inimii măhnire,
Găsești că nu se află n lume un alt mai bun letopisetz (1)
In care se se afle nscrise alături de nenorocire
Virtuți adesea covârșite ub al mulțimilor disp eți !

l. A. Macedonski

LA PORTRETUL EI

Când a Domnului uflare ce plutește peste lume
Să opreș e 'n al meu suflet ș 'mî d limbă să vorbeșc
Tu portret ești lângă mine dar a upră'ți e un nume
Care mî ace amară viață dar prin c re mai trăiesc l.

It m 'ți care n t ũ ce jus mnea k l t p . C vâu ul e com-
pus din leat ș psanie Nota Red »

De-astăzi  nsă, dormi în pace pe un sin ce nu mai bate
Căci nici g nduri, nici simtirea nu mai poţi a m  revolta,
Dormi, dar lasă p n' la moarte ca să fiu cu tine frate,
Dormi  i fi în nesimtirea, fi ca  i stap na ta !

Th. C. Penculescu.

PE ALBUM

D un groaznic foc de s'ar  ncinge
P m nt,  i cer,  i stele,
Eu a  fi 'n stare a le stinge
Cu lacrămile mele !

Ion N. Iancovs  .

DE M  AFLU...

De mă aflu fa  în fa 
Vreau să plec, dar cum să poţi
Când 'ţi-e inima furat 
 i să află n m ini de hoţi ?
Ochilor ce 'mă au răpit o
Să le-o cer a  avea drept ..
Însă 'n lume ce slujeşte
S'abli o inimă în ptept?...

Al. A. Macedonski.

IERI...

Ieri iubirea ne prinsese
Intr'al dragostelor joc,
Foc în ochi'ţi s aprinsese
 i în inimă'mă tot foc.

Astăzi lumea ne  ncinge
Cu-al uit re într' un intins,
Focul inimei se stinge,
Focul ochilor s'a stins !

Dulcia Ioana.

TEATRUL NAȚIONAL

II.

Până astăzi teatrul nostru *Național* nu și-a meritat acest nume, și, epitetul de *Național* a fost o curată anomalie. Într-adevăr de când egzistă acest teatru, în loc de a se reprezenta piese originale românești, chiar de s'a-și ivit câte-va ce au plăcut publicului, direcțiunea și comitetul, din ori-ce timp, s'a grăbit a le lăsa uitărei; iar traducerea sa și localizarea fără cunoștință de literatură de — ale d-lui Pascaly, — al cărui continuator în rău este astăzi d-l Gr. Manolescu, — au fost singurele pentru care s'a-și creat toate înlesnirile și care s'a-și jucat. Dar se va zice, — este oare o absolută cerință, ca într-un teatru național să se reprezinte numai piese aparținând literaturii locale?.. La această întrebare, ori cine și va găsi răspunsul în modul de procedare al "romediei franceze," din Paris; și, — ori cine a fost în Paris să a citească regulamentul aceluia teatru, poate afirma că nu egzistă precedent, care să constate reprezentarea vreunei piese străine sau localizate pe scena comediei Franceze, teatru subvenționat de stat și a cărui menire este de a fi mai mult o școală, de cât un loc de petrecere.

În aceleași condițiuni s'a fundat și teatrul nostru și se nu ni se spune, că nu poate egzista o linie de comparație între țara noastră și Franța. Este adevărat că nu avem același public; dar am avut și avem aceeași mișcare literară, mulțumită abnegărei oamenilor care au luat condeiul împingem acest adevăr atât de departe, în cât putem garanta că teatrul s'ar putea însuși, în cursul unei stagiuni întregi, numai și numai cu piese române, fără să intre o singură traducere a pieselor clasice. — Domniile Alecsandri, Urechia, Sion, Hăjdău, Baronzi, Fața, Pantazi Ghica, Depărățeanu, Bolintineanu, Macedonski, Olănescu și alții au lucrat fie care pentru teatru. S'ar fi putut alege cu discernământ destule piese pentru a se putea compune întregul repertoriu al unei stagiuni

— Acest repertoriu odată uzat, cu ce se va forma cel de anul următor? — Ei! Dar odată adoptat acest sistem, s'ar ivi la lumina zilei talente noi, care să continue a mări cu succes câmpul literaturii dramatice, și într-o zi ne-am îmbogăți teatrul cu producțiuni de asemenea natură, tot atât de bune și numeroase ca și cele străine. Atunci tinerii ar fi încurajați, talentele s'ar dezvolta și teatrul ar merita cu drept cuvânt epitetul de *național*. În realitate însă, se întemplă cu totul alt-fel: afară de scrierile dramatice ale d-lui Alexandri, ce s'a-și reprezentat fără încetare, — mulțumită înrîuririi autorului, — celelalte, au avut numai o aparițiune trecătoare. Între multe, "Iadșul," d-lui Macedonski, piesă recunoscută de public și de întreaga presă ca una din cele mai bune comedii române scrise în versuri, în timp de doi ani, abia a avut cinci reprezentări; piesele d-lui Hajdeu, Baronzi și a tuturilor autorilor mai sus citați nu le-am mai văzut pe scena noastră. Din potrivă, *Olteanca*, ce este o ineptie literară, s'a reprezentat până la cinci-spre-zece ori de-arândul. Nu mai vorbim de traduceri, ca *Fata Aerului*, ce se datorește puțin cunoscătorului întru ale literaturii domnu Manolescu, piesă cu care traducătorul a încasat din drepturile sale cel puțin trei mii de franci.

Ast-fel stând lucrurile, vina o vom arunca numai asupra comitetului teatral și a directorilor generali ce s'a-și succedat.

Mijloacele de îndreptare pe care le găsim sunt în următoarele puncte :

1. Dizolvarea actualului comitet cu demisionarea directorului general al

2. Demisionarea directorului de scenă.

3. Dizolvarea întregii societăți dramatice !

Cu alte cuvinte vechea organizare șe se înlocuiește cu altă nouă, ce singură poate să scape teatrul din starea decăzută în care se află.

Iată opiniunea noastră asupra acestei organizări ;

1. Teatrul să formeze o instituțiune absolut a statului.

2. În capul acestei instituțiuni să se pue ca și mai înainte un director general și un comitet de bărbați însemnați. Comitetul să fie constituit sau din bătrânii fruntași ai literaturii, sau din cei tineri, în frunte cu d-nul V. Al. Urechia.

3. Să se numească un director al repertoriului, care să examineze piesele menite a se reprezenta și a face ca limba vorbită pe scenă să fie românească.

4. Să se numească un director de scenă, care să nu facă parte din culisele teatrului, cu preferință pentru profesorul școlii de declamațiune.

5. Societarii, gagișii și tot corpul artistic să rămăe pur și simplu ca funcționarii ai statului, împărțiți pe clase.

6. Ca funcționarii salariați de stat, să li se facă rețineri și să aibă dreptul la pensii.

7. Tot corpul artistic să formeze pe ru clase, adică :

a). Funcționarii superiori de clasa I-ii, adică artiștii deja afirmați.

b). " " " " II-a, adică artiștii cari au succedat celor dintâii

c). Funcționarii superiori de clasa III-a, sau gagiștii de astăzi.

d). Elevii.

8) Să se primească ca elevii, numai acei cari au terminat cu succes cei trei ani ai școlii de declamațiune.

9). Ni i un actor să nu poată fi primit sau să treacă dintr'o clasă în alta, de cur în urma unui concurs public, asistat de un juriu imparțial, de toți reprezentanții presei și de un public cunoscător.

10). Să se reprezinte pe scena teatrului național numai piese originale ; traducerele și localizările fiind rezervate, într'un mod excepțional, operilor străine de o valoare recunoscută universalmente

11). Dreptul de autor să se ridice la 20 la 0. Cel de traducător în versuri 15 la 0 ; în proză, 10 la 0.

12) Nic un actor să n'ăibă dreptul a traduce sau a localiza pentru teatru

13. Numai a unei să se reprezinte producțiunea vr unui actor, când ea va fi o operă originală, cu merite recunoscute.

14). Tot corpul administrativ să se compue după tr bunță, și să fie trecut tot în bugetul statului

Negreșit că această reorganizare pe lângă punctele deja enumerate, mai cere și altele secundare pe care le vom rândui la timp

Să nu se creă însă că această reorganizare va avea atâtea cheltuieli, în cât să întrecă activul Teatrului, plus subvențiunea acordată de guvern. Nu!., Vom proba aceasta prin calcule matematice ; și, pe lângă că statul, în timp de câțiva ani își va crea astfel un nou venit ; dar vom avea și un teatru model ; iar actorii

vor fi în tot d'una asigurați și în timpul activității lor și în urmă, când vor avea dreptul la pensiuă.

În numerile viitoare vom dezvolta programul nostru, vom face și calculele din care se va putea constata realul său folos.

Până atunci, credem că Ministerul Instrucțiunii va lua în considerațiune aceste dezvoltări și le va egzamina, ca venite din partea unei reviste literare, care în tot d'una a avut ca deviză respândirea luminei și luptă pentru dezvoltarea artei și a literaturii, aceste două surori, ce sunt la noi atât de puțin considerate.

Atragem în acelaș timp și atențiunea d'lor deputați, din care se vor găsi, credem, câțiva care să schimbe aceste schițe într'un proiect de lege, și să facă din Teatrul de astăzi o adevărată școală, unde publicul să găsească o instrucțiune și o moralitate temelnică, iar actorul un mijloc de egzistență onest și sigur.

Th. M. Stoenescu.

SĂ DORM!

Ca să îți spun a mea iubire
 Nopti întregi de nedormire
 N'ar ajunge să sfârșesc
 Cum aș vrea să o zugrăvesc !
 Dar, când singur stai departe,
 Cu durere a ce despar e
 Gândul meu de al tău gând,
 O! Atunci mi s'arată
 Disperarea 'ntunecată,
 Imi simț ochii lăcrămând,
 Mă zădărește un chin enorm
 Și mă culc s'a orm și dorm !

Dă-mi mineașă, ce îngrozire !...
 Pădăca o năucire
 Mă dăștept din somnul meu
 Și mă simt aș de greș
 Că de-aș vrea să viț spre tine
 Inima slăbește nămine
 Corpul meu d'abia lătarăesc
 Lăcrămile m' sunt amare,
 Și atunci, în disperare,
 Aș voi să te urăsc
 Și în chinul meu enărm
 Să mă culc și nă I

JULES VERNE

NENOROCIRILE UNUI CHINEZ ÎN CHINA

(Urmasare)

CAPITOLUL III-lea

O privire asupra Oraşului Shang-Hai.

Iata ce zice un proverb chinezesc:

„Când săbiile sunt ruginite, și târnăcoapele lucitoare,

„Când închisorile sunt deșerte și grânarele pline,

„Când treptele bisericilor sunt roase de picioarele credincioșilor și curțile tribunalelor acoperite cu iarbă,

„Când doctorii merg pe jos și brutarii călare,

„Atunci imperiul este bine guvernat.“

Proverbul e foarte nemerit. El se poate aplica la toate statele din lumea veche și nouă. Dar dacă se găsește vreunul în care aceste dorințe sunt departe de a se îndeplini, este tocmai Cerescul imperiū. Acolo, săbiile strălucesc și târnăcoapele ruginesc, închisorile gem și grânarele sunt deșerte, brutarul lăngezește și doctorul face multe vizite, și, dacă biserica nu e lipsită de evlăyioși, apoi și tribunalele sunt pline de preveniți și de advocați

Ast-fel, un stat de o sută opt-zece de mii mile pătrate, care de la Nord la Sud are mai mult de opt sute leghe, și, de la Est la Vest mai mult de nouă sute, care numără opt-spre-zece provincii vaste, fără a mai adăoga și țer'le tributare. Mongolia, Mantchuria, Thibetul, Tonking, Coreea, insulele Liou-Tchou, etc. e natural că administrațiunea acestui stat câtă să fie foarte slabă. Dacă Chinezii se îndoesc de această stare, străinii însă, care au vederi imparțiale, nu au nici o îndoială. Roate singur Impăratul, închis în palatul său, de unde nu ese mai nici o dată, înconjurat de niște ziduri colosale, acest fiu al Cerului tatăl și muma supușilor săi, făcând și refăcând legile după placul său, având dreptul de viață și de moarte și căruia aparține tot ce este viețuitor, acest suveran înaintea căruia frunțile ating pulbera, găsește că în cel mai bun stat din lume administrațiunea este cea mai bună. Să încerci a-l convinge că se înșeală ar fi în zadar. Un Fiū al Cerului nu se înșeală nici o dată

Kin-Fo, avea el dreptate ca să și conducă viața după sistemul european, iar nu după cel chinezesc?... Poate că avea multă dreptate. Intr'adevăr el nu locuia în Shang Hai, ci pe o localitate din pământurile concesate de Englezii, și care se stăpânea de un fel de autonomie, foarte mult considerată.

Shang-Hai, orașul propriu zis, este situat pe țărmul stâng al micului riu Houango-Pou, care, unindu-se la unghiul său drept cu Wousung, merge de se varsă în Yang-Tsze-Kiang sau fluviul Albastru, și de acolo se pierde în marea Galbenă.

Este un oval, întors de la Nord la Sud, înconjurat de ziduri înalte, deschise prin cinci porți în cele cinci despărțituri ale orașului. Rețea nemărginită de strădișoare încrucișate, curățite în tot-d'auna cu cea mai mare îngrijire; prăvălii întunecoase, în care vind prăvăliași goi până la mijloc; nici o trăsură, d'abia ici colo câte un călăreț; câte-va temple indigene sau bisericuțe străine; pentru pre-

umblării o grădină cu arbori de thea și un câmp destinat pentru parade printre aceste strazi, în fundul acestor case puțin încăpătoare, o populațiune de două sute mii de locuitori, ast-fel este priveliștea acestei cetăți de o vietate foarte mică, dar care are o mare însemnătate comercială.

În acest oraș după tractatul de Nan-King, străinii auvără pentru întâia oară dreptul de a funda coptoare. Shang-Hai era marea poartă a Chinei, pentru trecerea europenilor. Apoi, afară de Shang-Hai și mahalalele sale, guvernul cedase trei părți de teritorii Francezilor, Englezilor și Americanilor, care compun un număr de două mii.

Concesiunea franceză, este foarte nemăsurată. Ea înaintează până în convectateea de nord a orașului, și se întinde până la riulețul Yang-King-Pang, ce o desparte de teritoriul Englez. Aci sunt bisericile Lazariștilor și ale Jezuiților, care au, la patru mile departe de Shang-Hai, un liceu, numit Tsihavé, de unde es baca laureați chinezi. Dar această mică colonie franceză nu egalează pe cele vecine. D u zece case comerciale, fondate la 1861, nu mai rămân de cât trei, și chiar casa de scompturi a fost stabilită pe concesiunea engleză.

Teritoriul american coprinde partea din 'napoi de Wousung. El este despărțit de teritoriul englez prin riul Sou-Tcheaou-Creeth, pe te care se întinde un pod de lem. Pe țărmurile acestui riū este Otelul Astor și biserica Missiunilor · aci sunt vastele magazii pline cu mărfuri europene.

Din cele trei conces'uni, cea mai înfloritoare este cea engleză. Casele sunt din cele mai marețe, zidite pe chei, cu grădini frumoase, palate princiare, orientatul Bank, "hong,, al renumitei case Dent cu Societatea Las-Tchi-Tchang, apoi case de comerț din cele mai renumite, Clubul englez, teatrul, jocul palmei, parcul, câmpul - lergărilor de cai, biblioteca, etc, sunt instituțiunile ce aduc coloniei Anglo-Sac o e meritatul nume de "Colonie model,,.

Iată pentru ce pe acest teritoriū, sub conducerea unei administrațiunii liberale, nu'l putem asemăna, zice Leon Rousset, cu nici unul din orașele Chinei.

Astfel, în acest mic colț de pământ, străinul, sosind pe albia încântătorului fluv u Albastru, vede patru bandiere întinse la caprițiul vântului: cele trei culori franceze și *Jachtul* Statelor-Unite, badiera statelor americane cu Crucea Sfântului Andrei, — g l-benă pe câmp verde, — Crucea Imperiului Florilor.

Vecinătățile orașului Shang Hai, sunt numai niște câmpuri întinse, fără de ni i un arbore, străbătute de drumuri strimte și de poteci cu unghiuri drepte, prevăzut cu gropi în care se strânge apa din diferite locuri. Într'un cuvânt aceste câmpii, formază un fel de tablou vast, verde și frumos la înfățișare, căruia însă îi lipsește cadrul.

Perma sosind în port, debarcase pe cheul chinez, în fața sub-urbiei Shang-H. Era cam pe la mizeul zilei, când Wang și cu Kin-Fo se coboriră din vapor.

Lumea mergea nebună într'o parte și într'alta, pe țărmuri că și pe apă. Corab le numeroase, vapoarele, luntrile și toate vasele de diferite specii și mărimi, formau ca un fel de oraș înnotător, în care trăia o populațiune de aproape patru-zece de mii sufle , — populațiune, ce făcea parte dintr'o clasă mai joasă ca aceia a literaților și a n g țătorilor.

Cei doi prieteni trecură prin mulțimea neguțătorilor de tot felul, vinzătorii de raci, de portocale, de nucii, marinarii de toate națiunile, popi chinezești, popi tolici, soldați chinezi și în fine printre guarzii portului și oamenii de tot soiul.

LITERATORUL

Kin-Fo, cu evantaliul în mână, se uită cu nepăsare peste mulțime și nu 'l pasa de ceea ce s'ar fi petrecut împrejurul său. Nicl sunetul metalic al piastriilor meșicani, nicl acela al taelor de argint, nicl al sapecilor de cupru (1) pe care ne-guțătorii 'l schimbau din mână 'n mână, nu puteau să 'l atragă atențiunea. El avea ban' să cumpere suburbia întreagă și prin urmare sunetul acelor monede era nimic pentru d'nsul.

Wang, își deschisese umbrela sa cea mare, zăgrăvită cu monstruozițai negre, și căută pretutinden' câte ceva în care să observe cele mai micl amănunte.

Amendo' merseră de-alungul cheului, împrejurul zidurilor cetăței chineze.

La marginea suburbiei, tocmai când intraseră pe concesinnea franceză, un chinez, înbrăcat într'o rochie albastră, bătea cu o nuia pe un biet bivoli, care la sbleretele lui adunase o mulțime de privitori.

— Un sien-cheng, zise filosoful.

— Ce ne pasă!... respunse Kin-Fo.

— Prietene, re-luă Wang, cheamă 'l să 'l ghicească norocul. E foarte nemerit lucru pentru însurătoarea ta.

Kin-Fo voia să 'și turmeze drumul. Wang îl opri.

Sub numele de Sien-cheng, se înțelege la chinezl, un fel de profet popular, care pentru câț' va sapecel, ghicește trecutul și viitorul. Acest sien-cheng poartă la cingă-toare o colivie în care se află o pasere, și șease-zeci și patru de cărți, ce reprezintă figurl de zei, oameni și animale. Chinezil de toate clasele, în general superstițioșl, nu disprețuiesc prezicerile acestui soi de oameni, ba încă, le primesc cu multă seriozitate.

La un semn al lui Wang, acesta întinse în strada un covor de bumbac, puse pe d'nsul colivia sa, și scoase cărțile, le amestecă și le respândi pe covor cu figurile în jos.

Deschise apoi ușa coliviei. Paserea ieși, alese cu clocul o carte, și reintră, după ce priimi de la stăpânul său un bob de orez.

Sien-Cheng întoarse cartea. Pe densa era o figură de om și o deviză, scrisă în Kuan-rună, adică în limba comerciantului de Nord, limbă oficială, vorbită de oameni instruiți.

Atunci, adresându-se lui Kin-Fo, ghicitorul, ca de obicei, îi prezise zece mi' ani de fericire:

— Un singur an 'mi' e de a'uns! respunse Kin-Fo.

Apoi, aruncă un taler de argint, asupra căruia ghicitorul se repezi ca un câine flămând asupra unui os cu măduvă. Asemenea hașșuril le vedea el foarte rar.

Dupe acestea, Wang și cu elevul său se îndreptară spre colonia franceză, cel dintâi cugetând la prezicerile lui Sien-Cheng cel de-al doilea fiind convins că nicl o p'edică nu l va opri de a se însura.

Ei trecură pe din'naintea Consulatului francez, reurcară p'ene la puntea riuului Tang-King-Pang, trecură pe cel-alt țerm, merseră de-a lungul teritoriului englez, vrând să ajungă pe cheul portului european.

Era tocmai miezul ilei. Lucrătoril, foarte agitați în timpul dimineței, încetară ca printr'un farmec Ziua comercială era terminată, și liniștea urmă zgomotului, chiar în orașul englez, devenit chinezesc în această situațiune.

(1) Piastrul valorează 5 f și 25 bani, taetul până la 8 fr și apecul cam o jumătate dintr'un ban

În acest moment, sosiră în portul de sub pavilionul Statelor-Unite câte-va nave streine. Nouă din zece din acele nave erau încărcate cu opium. Această substanță timpitoare, această otravă, cu care Anglia alimentează China, produce o cifră comercială de două sute șase-zece milioane de franci, și a aduce un câștig de trei sute la sută. Guvernul chinez a încercat zadarnic să împedice importarea opiumului în țara sa, rescul imperiului. Războiul din 1841 și tratatul de la Nan-King, lăsară liberă intrarea articolelor engleze de orice natură. Și apoi, dacă guvernul de Peking pedepsea cu moarte pe chinezul care ar fi vândut opiu, egzistă tot d'auna un mijloc ca să corumpă agentul stăpânirei. Se crede chiar că guvernatorul de Shang-Hai, câștigă pe fie-care an câte un milion, numai și numai să închiză ochii asupra abuzurilor ce se întimplă.

Trebuie să spunem, că nici Wang, nici Kin-Fo nu aveau urâtul obiceiul de a fuma opiu, ce distruge orgauizmul și aduce o moarte prematură.

Și apoi nici odată nu pătrunsese acest narcotic în bogata locuință, în care sosiră cei doi prieteni, un ceas după desbarcarea lor.

Wang, — ceia ce e de mirare pentru un Tai-ping, — zicea — De cât să aducem din alte țări timpirea unui popor întreg, mai bine am aduce știința și invențiile ei!... Intr'adevăr, bună e negustoria; dar mai bună e filosofia. . . Să fim filosofi înainte de toate, să fim filosofi.

CAPITOLUL IV

Kin-Fo primește o scrisoare întârziată.

Yamenul este o împreunare de clădiri variate, așezate pe o linie paralelă pe care o tafe o a doua linie perpendiculară de chioșcuri și chioșculețe. De obicei Yamenul servă ca locuință comercianților din cea mai naltă treaptă; cu toate astea se permite și bogaților să albe asemenea locuințe. Într-unul din aceste mărețe oteluri, ședea răsfățatul Kin-Fo.

Wang și cu elevul său se opriră la poarta principală, ce încongiura cu țigle și grădinele acestei clădiri.

Dacă, în loc d' a fi locuința unui simplu particular ar fi fost a unui magistrat, sub strașina sculptată și zugrăvită a porței ar fi yezut o tobă din cel mare, pe care ar fi bătut și ziua și noaptea acei care vin să ceară dreptate. Dar în locul acelei *tobe plângătoare*, la poarta lui Kin-Fo erau niște vase mari de porcelan pline cu ceai rece, pe care intendentul său avea grije să l schimbe, ca să fie în tot-d'auna proaspăt.

Acele vase erau la dispozițiunea trecătorilor, generozitate ce făcea o mare onoare lui Kin-Fo. Așa că el era cel mai bine privit de că re *Vecinii săi din p rtea de Est și de Vest*.

La sosirea stăpânului, servitorii alergară la poartă, să l primească. Valeții portari, purtătorii de scaune vizitii, randași, paznici de noapte, bucăari, în fine tot ce pu servitoresc prezenta armele la porunca intendentului. Apoi o zecime de argați în ar cinați cu treburile mai grosolane, ieșiseră și ei întru întâmpinarea stăpânului.

Intendentul ură bună venire stăpânului casei. Acesta făcu d' abia un semn cu m na și trecu înainte.

— Sun?... zise el

— Sun!.. răspuse Wang surzînd. Dacă Sun ar fi aici, s ar vedea!..

— Unde este Sun? repetă Kin-Fo.

Intendentul mărturisi că nimeni nu ştia ce s făcuse Sun.

Sun era cel dintîi valet al lui Kin-Fo, şi prin urmare el nu putea să lipsească.

Era el însu un servitor din cei mai buni?... Nu! El era cel mai nedibaci în serviciul său. Preocupat, rîntăcios din toate punctele de vedere lacom, fricos dar, în rezumat, credincios şi singurul dintre toţi, care ştinue să atragă dragostea stăpînului său; Kin-Fo se supăra de două-zeci de ori pe zi în potriua lui, şi dacă în zece cazuri se îndrepta, în cele alte zece el adăpa cu destulă fiere pe bietul său stăpîn. Un servitor igienic şi atîta tot.

Afară de acestea, Sun, cum fac mare parte din servitorii chinezi, se pocăia singur, cînd îşi cunoştea greşeala. Stăpînul său însu nu l cruşa. Spatele lui Sun era deprins cu bastoanele şi nu l păsa cu toate acestea. Aceia ce l mătinea însu, erau hărnelile ce mânca de la stăpînul său, cînd l tîrnuia de coada, ce l atârna pe spate; şi aceasta se întempla atunci cînd vina era prea mare.

Toţi ştiu, cât ştiu chinezii la ciudata lor coadă. Tăierea coadei, este cea dintîi pedeapsă ce se dă criminalilor. Este cea mai mare necinste în viaţa unui chinez. Ast-fel bietul Sun ar fi fost foarte nenorocit, cînd ar fi pierdut un singur fir de păr. El era de patru ani în serviciul lui Kin-Fo, şi coada lui, una din cele mai frumoase din Cerescul Imperiu; avea o lungime de un metru şi două-zeci şi cinci centimetri. După aceşti patru ani însu, ea scăzuse la cinci-zeci şi şapte de centimetri.

Dacă Sun ar fi urmat tot ast-fel încă doi ani, ar fi rămas cu desăvârşire cl el.

Wang şi Kin Fo, urmaşii deservitorii casei, trecură prin grădinhă, în care arborii înconjuraţi cu vase de pământ şi tăiaţi cu o artă admirabilă, aveau fo mele unor animale fantastice. Apoi trecură pe lângă bazine, în care se jucău peştişorii roşii, şi ale cărui ape limpezi ogîndeau florile roze de *nelumbo* şi cel mai frumos nenufar din Imperiul Florilor. Ei salutară un patruped eroglif, zăgrăvit pe un zid, şi sosiră în cele din urmă la poarta principală a *yamenului*.

Casa era cu două caturî, şi avea şase scări de marmoră. În faţa uşilor şi ferestrelor erau un fel de gărduleţe de trestie, ca să facă mai leznicioasă aerisirea odăilor.

Acoperişul, făcut din olane multicolore balcoanele aşezate din distanţă în distanţă şi sculpturile cele mai estefice, erau demne de toată admirarea.

Înăuntru, afară de odăile în care locuiau Wang şi Kin-Fo, erau numai saloane învecinate cu cabinete pe ale căror pereţi erau zăgrăvite felurite ghirlande de flori sau embleme şi sentenţe morale foarte mult respectate de fii cerului. Prin toate locurile erau scaune aşezate astfel în cât să formeze diferite figuri, scaune de pământ sau de porcelană, de lemn sau de marmoră, pe care erau perniţe de mătase, a căror strălucire răpea vederile; în toate părţile erau atîrnate lămpi de diferite forme, colorate cu cele mai plăcute nuanţe; apoi în toate părţile vedeai măsute de beţi numite *tcha-ka*, care nu lipseau nici odată din mobilierul unui chinez. Ti-ar fi trebuit ore întră zi, ca să admiri sculpturile de ivory, tablourile de solzi, statuetele de bronz pe care a deai cîndele cu parfume, reşinele legate cu fir de aur, vasele rotunde sau pri matice din timpul dinastiei Ming şi Tsing, porcelanele dinastiei Yen, şi în fine, vasele cu perţi roşii şi trans

lucizi. Această lăptoasă locuință desfășura toată fantazia chineză întovărășită de arta europeană. *

Intr'adevăr, Kin-Fo, era un om de lume nouă. El era iubitor al tuturor invențiilor moderne din Occident, și nu se opunea câtuși de puțin la importarea lor în China. El era unul dintre acei Fii ai Cerurilor, care au pasinne pentru științele fizice și chimice. Deci, el nu făcea parte dintre acei barbari, care tăiară primele fire electrice ce Societatea Reynolds voise să stabilească pînă la Wousung, în scopul de a face să sosească mai repede corespondența engleză și americană; nu era apoi nici unul dintre acei întreprinzători înapoiști, care pentru a opri sirmele sub-marine de la Shang-Hai la Hong-Kong ca să fie ficșate pe un loc al teritoriului, obligară pe electricianii să le ficșeze pe un vas în mijlocul rîului.

Nu f. Kin-Fo semăna cu aceia din patrioții săi, care aprobați guvernului fondarea arsenalelor și stabilimentelor din Fu-Chas, sub direcțiunea inginerilor francezi. Astfel, el avea acțiunii de la compania bastimentelor chineze, care circula între Tun-Tsin și Shang-Hai într'un interes cu desăvârșire național; el era foarte interesat de aceste bastimente, ce aveau o viteză mai mare cu trei sau patru mile de cât cele engleze.

Se zice că progresul material se introdusese pînă în interiorul casei lui. Intr'adevăr, diferite aparate telefonice puneau în comunicație apartamentele *yamenului* său. Numeroase sonete electrice răspundeau din odaie în odaie. În timpul iernii el făcea focul mai mult de cât toți concetașenii săi, care tremurau lângă căminele lor, înțoliți cu trei sau patru rînduri de haine. Casa lui era luminată cu gaz ca și la inspectorul general al iluminatului din Peking, ca și bogatul *Yang*, primul proprietar al *muntelui de pietate* din imperiul de mijloc. În fine, pentru corespondința lui intimă Kin-Fo, adoptase *fonograful*, perfecționat de curînd de către Edison.

Astfel dar, elevul filosofului Wang, avea în partea materială ca și în cea intelectuală, tot ce trebuie unui om ca să fie fericit. Cu toate astea, el nu era astfel! El avea pe Sun, care îi supăra în toate zilele, și Sun îi era de ajuns ca să nu fie fericit.

În acel moment Sun nu se vedea pe nicăieri. Negreșit trebuia să fie ceva grav, ca el să lipsească; sau poate că făptuise ceva de se ascundea ast-el de stăpânul său, și în ast-fel de stare, dacă nu își tânguia bițele spate, apoi de sigur îi era frică pentru coada lui minunată.

— Sun !.. zisese Kin-Fo, sosind în antreul ce corespundea cu ușa salonului, și afectând un fel de mânie conștinută.

— Sun !.. repetase Wang, care sfătuisse în zadar pe acel servitor supărăcios, ori de câte ori făcea câte o greșeală.

— Sun !.. Să mi găsiți pe Sun !.. strigă Kin-Fo intendentului ca să-l puse în picioare toată curtea.

Wang și Kin-Fo rămăseră singuri

— Înțelepciunea, zise atunci filosoful, sfătuește pe călătorii să se odihnească.

— Să fim înțelepți !.. răspunse elevul lui Wang.

Și dupe ce strînsese mîna filosofului se îndreptă spre apartamentul său; iar Wang intră în odaia sa

Kin Fo, rămas singur, se tolăni pe un divan și se lăsă în prada gândurilor. Se gândea oare la femeia care trebuia să întovărășească restul vieții sale? Tocmai și a

ceasta să nu ne surprinză, pentru că el era în ajunul de a merge s'o întâlnească. Această ființă gingașă nu locuia la Shang-Hai. Ea era în Peking, și Kin-Fo socoti că e bine să o înștiințeze de întoarcerea lui în Shang-Hai și de plecarea lui pentru Peking. El ardea de o mare dorință ca s'o revadă. Și-apoi, simțea o mare afecțiune pentru dănașa. Wang, îi demonstra e dupe cele mai nediscutabile reguli ale logicii, că acest nou element introdus în viața sa, îi va putea aduce oare care nenorociri.

Kin-Fo, visa cu ochii deschiși și ar fi adormit poate, dacă n'ar fi simțit la mână dreaptă ca un fel de gădilitură..

Ca prin instinct degetele lui se închiseră și strânseseră între ele un ce cilindric și noduros, cu care de sigur mâinile lui era obicinuite.

Kin-Fo nu se putea înșela ! el avea în mână dreaptă un biciu, și în același timp auzi aceste cuvinte, rostite pe un ton de pocăință :

— Sunt gata să mă supun !..

Kin Fo se reîntoarce și, printr'o mișcare foarte naturală, ține biciul

Sun se afla înaintea lui, pe jumătate aplecat, oferindu-și spatele, cu o mână rezemându-se de covorul parchetului, iar cu cea l'altă ținând o scrisoare.

— Inșfârșit, iată-te !, zise Kin-Fo.

— Ai ! Ai !.. răspunse Sun. Eă așteptam pe Domnul tocmai la a treia veghiere ; cu toate astea, eă sunt gata să mă supun !..

Kin Fo aruncă biciul de o parte. Sun îngălbeni ca ceara

— Dacă tu recunoști singur că ești culpabil, apoi meriți pedeapsa. Ce este ?

— O scrisoare !..

Vorbește o dată !, strigă Kin-Fo, zărind scrisoarea în mâinile lui Sun.

— Uitat'am să ȳ'o dau înainte de a pleca la Canton

— Opt zile de întârziere, dob tocule !..

Am greșit, stăpâne !..

— Vino 'ncoa !..

— Sunt vinovat,—iartă-mă !.. Ai !.. Ai !..

Acest din urmă strigăt era plin de disperare. Kin-Fo apucase pe Sun de coadă și cu ajutorul unor foarfece ascuțite îi tăiasă vârful.

Din cinci-zeci și șapte centimetre, coada lui Sun rămase acum de cinci zeci și patru.

Kin-Fo, redeveni cu desăvârșire liniștit ; se aruncă din nou pe divan, și egzamina cu multă nepăsare scri oarea întârziată cu opt zile. El pedepsise pe Sun numai pentru întârzierea scrisoarei. Și apoi la ce ar fi putut să 'l intereseze o scrisoare ? . Nu putea să 'l producă nici uă emoțiune !.. Kin-Fo, și emoțiune !..

Deci, el privea scrisoarea, dar cu cea nai mai mare nepăsare.

Plicul, de un fel de pânză scrobită era lipit pe față u diferite timbre postale de culoarea ciocolatei, care purtau ca egzergă o figură de om, de desuptul căreia erau țifrele de șase centime. Negreșit scrisoarea venea din Statele-Unite ale Americii

— B'ne !.. zise Kin-Fo, r dicând umerii ; o scrisoare de la coredpondentul meu din San-Francisco !

Și el aruncă scrisoarea într un colț al divanului

Intr'adevăr, ce putea să 'l înștiințeze coredpondentul său ? Că titlurile care romuneau aproape averea lui întreagă, zăceau liniștite în casa l'ancei Centrale

din California, că acțiunile lui se urcaseră cu cincisprezece sau douăzeci la sută, că dividendele de plată întreceau pe cele din anul expirat, etc!...

Câte-va mi! de dolari mai mult sau mai puțin nu puteai, să îți mișce din nepăsarea lui.

Dupe câte-va minute, Kin-Fo, reluă scrisoarea și rupse plicul, dar în loc s'o citească, el se grăbi să se uite la iscălitură.

— Tocmai!.. O scrisoare de la corespondentul meu! Îngână el. E vorba de afaceri! Să las afacerile pe mâine!

Și pentru a doua oară Kin-Fo aruncă scrisoarea; când privirea lui fu izbită de un cuvânt pe pagina a doua, subliniat de mai multe ori. Cuvântul era *passiv*, asupra căruia corespondentul din San-Francisco voise de sigur să îl atragă atențiunea

Kin-Fo reluă atunci scrisoarea o citi de la început până la sfârșit, având pe fața lui un fel de curiozitate ce era demnă de mirare pentru un om ca dânsul.

Intr'un moment privirile i se încruntară; dar îndată ce sfârși cu citirea un suris de nepăsare se ivi pe buzele lui.

Kin-Fo se sculă, făcu vre-o douăzeci de pași prin odaie și se apropie de tubul acustic care îl punea în comunicațiune cu Wang. Apropie cornetul de buze și era cât pe-acel să cheme. Dar se opri, lasă să se scape spirala de cauciuc și se așează din nou pe divan.

Ei și!.. făcu el!

Și în acest cuvânt apărea toată nepăsarea lui Kin-Fo.

El se apropie de o mäsută, pe care era o cutie oblungă, și foarte frumos lustruită. Dar voină s'o deschiză, într'un moment se opri.

— Ce îți zicea ea în ultima scrisoare? cugetă Kin-Fo.

Și în loc de a deschide capacul cutiei el mîinase un mic reort, ce se afla la una din extremitățile cutiei

De odată se auzi o voce plină de farme!

*Iubite frațioare!.. Nu na sunt oare pentru tine ca floarea Meï-houa din prima lună, ca floarea zarzărului din a doua, ca floarea persicului din a treia? Scumpă inimă de piatră scumpă, îți trămit o mie, zece mi! de sărutări!**

Era vocea unei femei tinere a e cărei dulci cuvinte le repeta fonograful „Dragă surioară!“ zise Kin-Fo.

Apoi deschizând utia, cese din aparat hârtia, liniată cu dungă, care reprodușese inflecțiunile unei voci depărtate și o înlocui cu alta.

Fonograful r'atunc așa de perfecționat, că era de ajuns să vorbești cu voce tare, ca membrana să se impresioneze și a sulul, pus în mișcare de niște roate cu dinți să înregistreze vorbele pe hârtia aparatului

Kin-Fo orbi apro pe un minut. Din Cauza vocii zale însă, tot-d'auna înniștită, nu putea să deducă sub ce impresiune, de bucurie sau de întristare, își formulase e cugea a

Kin-Fo pronunță trei sau patru fraze. După aceasta el opri mșcarea fonogra

lui, scoase hârtia, pe care se mrimasera niște linii oblice, corespunzând cuvintelor pronunța e apoi puse hârtia întrun plic și scrise de la dreapta spre stânga următoarea a r să:

Doamna Lè-u,

Șosea a Ci-a-Co a*

Pe îng

Apoi sună clopoțelul și servitorul însărcinat cu corespondința veni. Kin-Fo îi porunci să ducă imediat scrisoarea la poștă.

Un ceas dupe aceea, chinezul dormea strângând în brațe o *tchou-fou-jen*, un fel de pernă de trestie împletită, care ține în paturile chineze o temperatură mijlocie, foarte trebuincioasă în acele locuri călduroase.

CAPITOLUL V

Răspunsul lui Kin-Fo către Lê-ou

Nu e nici o scrisoare pentru mine?

Nu, Doamnă!..

Ce încet trece vremea, bunico!

Ast-fel, pentru a zecea oară în aceea zi, încântătoarea Lê u, făcea această întrebare în buduarul casei sale de pe șoseaua Cha-Coua, din Peking. Bunica, care îi răspundea, și căreia îi dedită acest nume obișnuit în China pentru servitoarele de-o vârstă respectabilă, era bătătoarea și neplăcută Domnișoară Nan,

Lê-u se măritase la opt-spre-zece ani cu un literat din cei mai renumiți, colaborator al faimosului *Sse-Khou-Tsuane-Chou*. (1) Acest savant era de două ori mai vârstnic decât dânsa și muri dupe trei ani de la această căsătorie nepotrivită.

Ast-fel dar, tânăra văduvă, la vârsta de douăzeci și unu de ani se văzu singură în lume. Kin-Fo o văzuse în acel timp cu ocaziunea unei călătorii ce făcuse la Peking. Wang, care o cunoștea, atrase luarea-aminte a elevului său asupra celei drăgălașe femei. Kin-Fo, încetul, cu încetul se văzu dominat de ideea ce îi șoptea să se căsătorească cu frumoasa văduvă. Lê-u, primi cu multă plăcere propunerea ce îi se făcu. Și iată cum căsătoria, hotărâtă spre marea mulțumire a filosofului, trebuia să se sărbătorească îndată ce Kin-Fo, ar fi ajuns la Peking.

Faptul nu e obișnuit, ca în Cerescul Imperiu, văduvile să se mărite, — nu doar că ele nu doresc aceasta ca și semenile lor din occident, dar pentru că această dorință are prea puținii părtași. Dacă Kin-Fo, făcea excepțiune de la regulă, o făcea pentru că, după cum știm, era un original. Lê-u măritată pentru a doua oară, este adevărat că nu mai avea dreptul a trece pe sub *pad-lus*, un arc comemorativ ce se ridică adese ori după pierderea împăratului, pentru ca să treacă pe sub dânsul femeile care ar fi rămas credincioase bărbaților morți; ast-fel de egzemplu: văduva Sung, care nu voi să se mai despartă de mormântul bărbatului său, văduva Koung K ang, care își tăiașe un braț, văduva Yen Tchiang, care se desfigurase spre semn de durere conjugală și altele. Dar Lê-u nu cugetă că cei douăzeci de ani a săi trebuie să-i sacrifice unor ast-fel de barbarii. Ea trebuia să își reinceapă viața casnică ce este cel mai fericit rol într-o familie chineză, să renunțe la toate vanitățile lumești, să se supue preceptelor cărții *Li nun* asupra virtuților domestice, și cărții *Net-so men* asupra datoriiilor căsătorii și în fine să își regăsească stîmă de care se bucură o soție care în clasele înalte nu este o sclavă, după cum

(1) Acest nvrăg'ă început la 1773 trebuia să formeză o suită șasezeci mii de volume, și până astăzi d'abia a ajuns la vol. n. 1 și opt de mii șapte sute treizeci și opt.

se crede. Apoi, Lé-u, deșteaptă, învățată, prevăzând ce loc va ocupa în viața bogatului ei pretendent și simțindu-se închinată spre dânsul, dorind a'î dovedi că fericirea este pe pământ, era foarte supusă noului său destin.

Savantul, la moartea sa, lăsase văduvei sale o avere îndestulătoare, — dar po-trivită. Casa de pe șoseaua Cha-Coua era modestă. Nesuferita Nan, însușea toate defectele corpului servitoresc, dar Lé-u era obișnuită cu greșelile ei, nu tocmai speciale servitoarelor din Imperiul Florilor. Tânăra femea ședea mai mult în buduarul său, Mobila ar fi fost foarte simplă, dacă n'ar fi fost împodobită de bogatele daruri, ce într'un timp de două luni soseau neconținut de la Shang-Hai. Câte-va tablouri atâr-nate pe pereți, între care și un capo-d'operă al bătrânului pictor *Huan-Tse Chian* (1) care ar fi atras atențiunea cunoscătorilor, în mijlocul unor acuarele chi-nezești cu cai verzi, câini roșii și arbori albaștri, datorită cător va artizii mo-derni. Pe o masă învelită cu lac erau niște fluturi cu aripele întinse, de pe evantaliurile din celebra școală a lui *Svatow*. De tavan era atârnat un vas de por-celan din care atârnau ghirlande de flori artificiale, făcute din măduvă de *Arabia papirifera* din insula Formosa, și ce rivalizează cu nenufarul alb, cu *crizantema galbenă* și cu crinul roșu de Japonia. La ferestre erau un fel de zăbrele de tres-tie, prin care străbate o lumină foarte dulce. Aci erau atâr-nate câte-va colivii în formă de luntre, în care se jucau cele mai frumoase păsări din India. În fine o mulțime de obiecte diferite dau buduarului cel mai frumos aspect.

Nan!.. A venit vre-o scrisoare?

— Ei, nu Doamnă!... N'a venit încă!

Lé-u era o femeie foarte drăgălașe. Frumoasă, albă, avea niște ochi dulci încondeiați pe din afară, părul ei era negru, dichisit cu câte-va flori de persic prins cu ace de păi verde; dinții îi erau albi și mici, sprincenile foarte puțin netezite cu un negru de China; ea nu se sulemena, după cum făceau frumusețile Ceres-cului Imperiū, și nici nu își rumenea buzele, într'un cuvânt ea nu cheltuia nimic pentru vopseaua cu care curtea imperială arunca în vânt câte zece milioane de sapeci pe an. Tânăra văduvă nu avea trebuință de aceste frumuseți artifi-iale. Ea eșea foarte rar din casa ei de pe șoseaua Cha Coua, și chiar când eșea, era o mare deosebire între dânsa și toate celelalte femei chineze.

Cât despre îmbrăcămintea ce purta Lé-u, era foarte simplă și cu toate acestea foarte elegantă. O rochie lungă din patru foi, garnisită cu un volan brodat pe de-asupra o jupă plisată, un pantalon încins cu un brâu de mătase și legat d'a supra unor ciorapi de matase *nankin*: încălțămintea 'i erau niște pantofi brodați cu

(1) Renumele marilor măiestrii s'au transmis până la noi prin tradițiunea demnă de toată atențiunea. Se zice, de exemplu, că în secolul al III-lea, un pictor, Tao Rouh Ying ter-minând un evantoliu pentru împăratul, găsi de cuviință a pune icl și colo câte-o muscă și avu plăcerea să vază pe Mălestărea sa uânduși bați ta ca să le vâneze. Tot atât de celebra a fost și Huan-Tse-Nen, care se ilustră căre anul o mie. Fiind însărcinat să de-oreze zidurile palatului, el zugrăvi mai mulți fasanți. Într-o zi, câți va trimiși străin, adu-când ca dar împăratului niște falconi, fuă introdus în acea sala; alconi cum zăriră fa-sani pe pereți, se repeziră asupra lor cu o repeziciune furioasă și e'au cât pe ac să 'și spargă capetele.

perle. Toate acestea adăogaŭ la frumuseŭea tinerei vėduve, cu mǎinele delicate ŝi unghiile rozalbe.

Picioarele ei erau foarte mici, nu din obiceiul chinezoaicelor de a ŝi strãnge picioarele în calėpuri, dar erau mici din natură. Acest obiceiŭ durează de aproape ŝapte sute de ani, ŝi se datoreŝte de sigur unor prinŭeŝe cu picioarele mari. Aceasta însă, împiedică mersul, predispune la anemi, ŝi chinezele o fac numai ca să fie plăcute barbaŭilor.

Acest obiceiŭ s'a continuat zilnic aproape de la cucerirea tartară. Astă-zŭ se mai găseŝc abia trei femeŭ din zece, care să se supue de la naŝterea lor acestui regim ce tinde a le desforma picioarele.

— Ei cu neputinŭă să nu vie astă zŭ scrisoare! zise Lé-u. Vezi bunico, dute de vezi.

— N'a venit nimic!. rėspuse cu obrăznicie domniŝoara Nan, care eŝi din odaie bombănind.

Lé-u voi să lucreze, ca să ŝi mai treacă vremea. Poate chiar să se gândească la Kin-Fo, fiind-că în acel moment ŭi broda o pereche de pantofi de un fel de postav, ŭesut de obiceiŭ numai de femeile chineze. Dar lucrul ŭi căzu din mână. Se sculă, luă dintr'un cornet câte-va paste, pe care le ronŭăi a lene: apoi deschise o carte, *Nushun*, un fel de cod pentru instrucŭiunea femeii.

„Dupė cum primăvara este timpul cel mai favorabil muncitorului, tot astfel ŝi ivirea zorilor eŝte momentul cel mai prăpice al zilei.

„Scoală-te de dimineaŭă, ŝi nu lăsa să te răpească dulceaŭa somnului.

„Ingrijeŝte-ŭi cănepa ŝi duziŭ.

„Toarce fără încetare mătasea ŝi bumbacul.

„Virtutea femeii stă în muncă ŝi economie.

„Vecinii te vor lăuda...“

De o dată cartea se închise. Lé-u nu înŭelegea nimic din ceia ce citea.

— Unde-o fi el?... cugetă dēnsa. Avea de gând să se ducă la Canton! S'o fi întors la Shang-Hai? Când va veni la Peking? Să nu i s'fi întimplat ceva pe mare?... Dea zeiŭa Koanina să fi scăpat!

Astfel ŭŝi zicea neliniŝtita temeie. Apoi privirile ei se îndreptară asupra unui covor de masă, făcut cu multă artă din miŭ de bucăŭele împreunate, un fel de mozaic de stofe dupe moda portugeză, pe care era desenat *răŭoiul mandarin cu familia lui*, simbol al fidelităŭei. Apoi se apropiă de o glastră cu flori, ŝi luă una dupe întâmplare.

— A! zise ea, n'am luat floarea de salcie, emblema primăverei, a tinereŭei ŝi a bucuriei! Am luat o *chrisantemă*, emblema toamnei ŝi a întristărei!...

Ea voia să lupte cu ori-ce preŭ în contra neliniŝtei ce-o întrista. Harpa ŭi apărui înaintea ochilor; degetele ei miŝcară coardele; buzele ei pronunŭară primele cuvinte ale cântecului *Măini-unite*, dar nu putură să mai urzeze.

Scrisorile nu întârziău nici odată astfel!... ŭŝi zise Lé-u. Le citeam, cu inima plină de emoŭiune. Auzind liniile nesimŭitoare ale hărtiei din fonograf, mi se părea că aud vocea lui!... Colea, acest aparat îmi vorbea, ca ŝi cum 'l-aŝi fi avut lângă mine.

ŝi Lé-u privea fonograful, puŝ pe un pedestal de reŝină, semănând în tocmai cu acela al lui Kiu-Fo din Shang-Hai.

Când vorbeau amândouă, pare că vorbeau chiar stăpâniilor lor, cu toată distanța, ce'î despărțea... Dar în acel moment aparatul amuțise, și nu spunea nimic despre acela care lipsea.

Peste o clipă, bătrâna intră.

— Iată scrisoarea!... zise ea.

Și Nan ieși după ce dete stăpânei sale un plic cu timbrul poștei din Shang-Hai.

Lé-u surise. Ochiul ei se aprinseră de o vie strălucire. Rupse plicul, fără a pierde un moment, dupe cum făcea mai tot d'auna când priimea câte o scrisoare de la Kin-Fo.

Plicul nu conținea o scrisoare, ci o hârtie cu șgrietur oblice, ce fiind așezată în fonograf reproducea toate inflecțiunile vocii omenestii.

— Ah!... Așa 'mi place!.., strigă Lé-u cu cea mai mare bucurie. Eram sigură că trebuie să vie.

Hartia fu așezată pe sulul fonografului și întorcând roata, Lé-u auzi următoarea voce cunoscută:

„Dragă surioară!...

Nenorocirea a răpit bogățiile mele, dupe cum vântul rupește foile plâpânde ale toamnei!... Nu voiți să te unesc cu mizeria mea!... Uitu pe acel care e nenorocit pentru tot d'auna!...

Disperatul tăii

Kin-Fo.

Ce lovitură pentru biata femeea!.. Viața ce o aștepta trebuia să fie mai amară ca gențiana! Da!.. Vântul luase cu averea bărbatului iubit și ultimele ei speranțe. Se stinsese oare și amorul lui Kin-Fo pentru tânăra veduvă?... Iubita lui nu credea că aurul poa' e fi comparat cu amorul! Sărmana Lé-u! Ea semăna acum cu o căprioară sprintenă care aleargă până ce se 'nmoaie picioarele și cade zdrobită!..

Ea chemă pe Nan — dânsa intră și conduse pe săpâna sa la patul ei. Dar, cu toate că acest pat era încălzit într'un mod artificial, sărmana Lé-u simțea un mare frig. Cât de lungi 'i se părură cele cincî vegheri ale acelei nopți de nedormire!

(va urma)

Th. M. Stoenescu.

În steaua Dunărei de la 23 Octombrie găsim următoarea poezie pe care o reproducem.

Poetului

ALEX. A. MACEDONSKI

Cu o liră fără seamăn
inzestrat de-a ta ȳrsită,
Te jertfești pentru-omenire
și lovind în ce e rău,

Tu puî lacrimî chiar în zîmbet,
 și din inima'ți sdrobită
 Scoți o sfântă armonie,
 dar devii gealatul tău !

Sufletu'ți la ori-ce vorbă
 împrumută aripî repezi,
 Însă n'ai melancolie
 nici duiioase suspinări,
 Și când plângi p'ai tinereței
 anî frumoși, acuma veștezi,
 Nu verși lacrimî mincinoase
 ci amarnici sfășiări !

Vai ! și care'ți-e resplata,
 o poet al suferinței ?...
 Care daruri nestimate
 vei priimi p'acest pământ ?..
 Ce 'ți va da pământul, lumea,
 ca ales al providinței,
 De cât lumea, — defălmare,
 și pământul — un morment ?

Cântă însă ! Sunt și inimi
 ce vor ști să te iubească,
 Tu ce ești al cugetărei
 înainte · mergător !
 Pizma, n'are ca să poată
 vocea ta s'o 'nnăbușească,
 Căci în lume, suferința,
 te-a sfințit nemuritor !

Viena, 1882.

Mauriciu Vechsler

Amicului meu
 LOCOTENENT I. N. IANCOVESCU

Ai plecat... cu tine însă, veselia 'și luă zborul...
 Tu mi-ai zis „la revedere pe curînd“, — dar n'ai știut

Că această mângâiere n'a putut a rupe norii
Ce pe fruntea mea căzuse, — și că vis al dispărut¹

Despărțirea, scumpe anice, este grea și fioroasă²....
Fii luat de această lume, său de moartea urîcioasă
Este tot acelaș lucru, — și atuncea, — de-un fior³
Cel rămas, coprins se află și hrănește-acelaș dor

A. G. Anino.

SURORILE
de
CARITATE (1)

Durerea cu aripele 'ntinse
In lumea largă a plecat,
Și lumea 'ntreagă o cuprinse
Și multe lacrimi a vărsat
Și multe flori a scuturat...

In calea voastră v'a eșit
Cu frigul iernei îmbrăcată,
Dar voi v'ați adunat pe dată
Și sub picioare ați strivit
Scheletul ei cel garbovit!

De-atunci in lumea de dureri
Voi ștergeți lacrimi arzătoare
Din ochii celui care moare
Fiind un cer de mângâieri
In jurul celor intristați
Și 'n ochii lor cei lăcrămați!

Din cer de unde locuiți
In lume voi ați fost chemate
Să fiți surori de caritate...
In cer cu angerii trăiți
Iar jos cu cei nenorociți...

Dem. Constantinescu

(1) Cu toate cele câte se spun de către bătrâni sau de către tineri îmbătrâniți, poezia nu moare, — n'a murit; — Ea n'a murit de cât in inima tinerilor-bătrâni sau a bătrânilor-tineri. In locul unui talent ce se stinge sau adoarme, zece altele se ivesc. D. Dem. Constantinescu, este unul din aceste talente, și, precum am spus-o in tot d'auna despre mulți tineri cu merit ce ~~se~~ debutat in revista noastră și s'au făcut astfel cunoscuți, ahmăm și astăzi că in d. Constantinescu, egzistă un larg și luminos viitor poetic. Nota „Red.“

Cităm în Binele Public de la 20 Noembre, sub rubrica *Curierul Bucureștilor* semnat de d-l Dem. Constantinescu, absolvent în Medicină, următoarele :

Ce vor zice cei de la „Contimporanul,” când vor auzi de aceasta ? Ei care sfășie pe *Autorul nopții din Noembre*, pe d-l Al. A. Macedonski, care, fără ca să ecsagerăm, este singurul care mai întreține suflarea cea perduță a literaturii noastre.

Căci toți sunt absorbiți în afaceri de tot felul, iar literatura este pentru mulți, o afacere de a doua mână și fără nici o importanță.

„Contimporanul,” atacă pe d. Macedonski și 'l critică fără să 'l analizeze,

Aceasta este o critică de un nou soi : de a zice : este negru pentru că așa voiți eu să fie, și nu e alb pentru că nu vroiu eu să fie.

Intre altele, și la cestiunea cu nașterea viermilor din cadavre, „Contimporanul” zice că sunt niște muște, ce dau nascere acelor viermi, par'că cadavrul n'ar fi asemenea o cauză a nașterii viermilor.

Și uită că microbii contribuiesc prin fermentație la spontaneiparitate.

Și mai uită, pentru a se încredința de aceasta, ecsperiențele lui Pasteur cu Milne Edwards, cum și studiul d-lui dr. Decaisnè din „l'Univers illustré” *

A. MR. LE CONSEILER D'ETAT BOICEAU

Secrétaire d'Etat au Dépt. de l'Instruction publique et des
Cultes du Canton de Vand.

Losque triste et rêveur, bien loin de la patrie
Nous laissons s'échaper de notre âme attendrie
Un soupir vers ces lieux où dorment les aïeux,
Vous ne pouvez savoir quels accords merveilleux
Votre voix, doucement sonor et fugitive,
Appoite à n tre reille un instant attentive,
Monsieur vous parlez de ce lac enchanteur,
Et vous nous rappelez la beauté, la grandeur
De ce panorama bordé de hautes cimes,
Et vous vous écriez avec des mots sublimes :
„Qui pourrait l'oublier notre lac au flot pur !“
Personne ! Dans nos cœurs cette pla'ne d'azur
Que toujours le soleil a l'occident colore
De mille feux rosés, où qu'il dore à l'aurore,
Ce lac, ce lac Léman dont les flots veloutés
Baignent des bords amis des saintes libertés,
Ce lac, immensité transparente et profonde

Où le ciel est moins bleu que la couleur de l'onde,
 Ce lac, qui le contemple une fois par hasard
 Le garde toujours pur au fond de son regard !
 J'ai vu d'autres climats, j'ai vu d'autres contrées,
 D'autres lacs, dont les eaux par le zéphyr moirées
 Caressaient d'autres bords aux agrestes contours.
 J'ai vu de l'Orient les jardins et les tours
 De ces blancs minarets pointant dans la verdure
 Comme une sentinelle au sein de la nature !
 Des dômes byzantins, de leurs coupoles d'or,
 De ces palais géants que l'on admire encor
 Même après les avoir quittés ; de ces rivières
 Qui s'en vont, entraînant des lingots aurifères
 Dans les mille détours d'un cours capricieux,
 J'ai vu tous les aspects divins et gracieux.
 Mais, même en contemplant les splendeurs sans rivales
 Qui parent le beau ciel des nuits orientales,
 Je pensais doucement à d'autres bords charmants
 Je voyais en esprit d'autres enchantements :
 Là-bas, tout au lointain, se couchants sur les vagues
 Le soleil éclairait d'autres flots, — les bruits vagues
 Qu'on entend chaque soir en rêvant près des eaux
 Montaient s'harmonisant avec les chants d'oiseaux
 Qui saluaient Phoebé, l'astre des nuits splendides.
 Et là bas, tout au fond, ombrant les bords humides,
 Dessinant dans l'air pur leurs sommets sinueux,
 Et paraissant encor vouloir porter les cieux,
 Avec tous leurs glaciers, diamants gigantesques,
 Et leurs petits vallons ombrés et pittoresques,
 Les Alpes complétaient l'éblouissant tableau
 Dont l'Éternel tenait le sublime pinceau.

Louis Chardon.

Bucarest le 30 Oct. }
 12 Nov. } 81

„Literatorul” a publicat în numărul trecut mai multe nume aparținând plutocrației. Această măsură administrativă o urmăm și în numărul actual. Trebuie o dată pentru totdeauna să se afle de țara întreagă că tocmai amenii bogații refuză de a citi aceia ce se scrie în literatură noastră. Nu vom să facem abonații cu sila, și dovadă că nu ținem la banii celor care ne-au refuzat revista, este că oferim de cap câte 20 lei noi, pe care îi ținem ori când la dispoziția dumealor!—înșe, — nu e mai puțin adevărat că este rușine pentru România ca o revistă literară ca a noastră să stă să intre în anul al patrulea și ce a publicat pe lângă mai toți scriitorii de valoare să nu aibă între cincă milioane de Români decât 1,200 de cititori.—Repetăm aiea ce am spus adese ori: *A nu voi o literatură Română este a nu voi o țară Română*. Mulți au acuzat administrația noastră pentru măsura ce a luat; Nu au dreptate. După cum se publică numele celor care se abonează trebuie să se publice și al celor care nu se abonează. Listele noastre vor servi pentru facerea istoriei întregale a epocii. Din ele, se vede în ce stare morală se află societatea Română în anul 1882;—se vede cum oamenii care se bucură de câte 10 și 20 mii galbeni venit refuză de a plăti 20 lei pe an pentru a se abona la unica revistă literară ce apărea în capitală în acel timp;—se vede adesea că oamenii care au sprângea au fost tot mai cei săraci!

Printii Ghika, Bibescu și alții părinții voștri au fost printii Români, dar v-ați înstreinat de țară,—înstreinați să rămâneți.

Vom urma de-a rândul a publica numele tuturilor bogaților noștri cărora nu e este rușine să aibă toate revistele și romanțele strepne pe măsură, dar un jurnal Românesc nu l-au.

Cu această ocazie sunt m datorii a spune că d. Doctor Alexianu, om eminent și luminat, din roare a fost trecut în lista a elilor care nu au voit să se aboneze.

Inconjurăm și în numărul acesta cu un crenar negru pe toți acia care au refuzat să se aboneze la revista noastră, nu în semn de liu, căci asemenea oamenii nu i am plânge ei pentru că ne lipsește culoarea roșie, de care toți acia ce nu înțeleg și a ura omul să știe desprețuies, aparțin, cu saut fără voie. Prin aceasta, se nu se credea că facem politica: facem numai istorie. Iri ad văr când în Franța eșafodul se înființa așa în că zece au două-zec de mașine ale lui Guillo în număr erau nedeșulă de ca doboarea apetelii oamenilor cind duși acolo de anarhia socială,—dă ce toți nobili căzură,—anarhi se asvârli asupra ei și. Atuncea, din înaintea tribunalelor revoluționare ale opiniei publice în delir, năma fu v tu e a e să fie virute, talent care să fi talent, genul care se nu cază sub apă area din nteii populare. Și în acel timp, se înțelege de la sine, că literatura în loc de a înflori se rezuma în reaga în niște declamări selbatice sau umflate ale celor care purta bone Phrigi nă.

André Chenier că u pe eșafod și di peună cu nsul, ultima schintale răsună a Franței se duse. Astăzi țim în aceeași epocă la noi în țară, cu dă sebiere că sângele nu coge. Rășdă r, v m numi pe aceia care s au înj h eșafodul acest ners fa al, și prin urm ipă oșu, cu negru îi om i ce de cate ori le vom pu l ca u l .

DI D. V Polizu. Advocat
 „ B. Biezeanu
 „ I. Fronescu. Susceptor
 „ Em. Farchy.
 „ George Tamara.
 „ Emanuelle Grădișteanu
 „ C. Bobéica
 „ G. Liciu.
 „ Al. Boiarol.
 „ Spiridon Iorceanu.
 „ Anton Carp.
 „ Menelas Gherman.
 „ N. Mandrea.
 „ G. Danielopol.
 „ Clément Radovici.
 „ Dobriceanu.

Al. Costescu.
 Mihail Balș.
 Dna. Alecsandrina. Cătargiu.
 DI M. Lălescu
 „ C. Dem trescu.
 „ Elias Frătely.
 „ Const. Ionescu.
 „ Ilie Atanasu.
 „ Hagi I. Dimitrief.
 „ C. Poroineanu.
 „ Gr. Vultureescu.
 Sf. Sa Archer. Silvestru Pitîșteru
 DI Dr. Brânză.
 Dna Paulina Zaharescu.
 D-l Dr. Drăghiescu.

ERATA

În pagina 547, de la raza a cincea textu se va citi astfel

„De sigur că acști domni or fi oam n de ispravă dar oamenî de litere nu
 „devenit prin ptul că dd. Maiore cu și Alecsandri au cnsimțit ași asoc'a nu
 „cu ale dumnealor. — Așe t a zise, — cū 'z cūl de a fi, în ultat prin gaze e,
 „spune că premiul s'a ordad de astă-dată unui ênêr, — d. I. I. Roșca, ten r,
 „în acelaș timp o nul'tate perfectă.“

La pagina 544 r ndul I din țecst sê se îtească:

„Iai“ în l c de „atâ“

POST-SCRIPTUM

În numărul viitor vom da seamă de mai multe că ț țegite-dê sub p es Ke
 am făcu o regulă sê lăsăm sê se-a une mai multe și pe urmă sê vorbî a de el,
 altele avem de făcut o recens'one ultimului vo um din ojer le complete ale d
 V. A. Urechă, al une cărți didactice a d-lui Xenopol, și a tiei a te broșuri,
 de școaă — cu multă pic per scrise de d Stre'anu profe or la li eul din Crao
 „ Toț în numărul viitor, vom avea ocaziun sê vorbî m și de put rnică acț un ce
 Com tetele ôstre aū în mai toate judetelê s' ma ales în R mî icu-V cêl unde m -
 țumi a 'sti sêl artiste, domn șoara Ca iopi Zog aphos, care, a bine-voit a primu Pî
 ședința aceluî Comitet, avem drep u s șpeiam, că Societa ea noa fir a căști a in
 țurên un număr însemn de membri.

PETRACHE, IOAN, MARE MAGAZIN DE COLONIALE, COMESTIBILE SI DELICATESE

Galea Victoriei, vis-à-vis de Palatul Regal.

A sosit pentru sezonul de iarnă tot felul de conserve, din cele mai eșcelente; bran eturi străine și indigene, precum. Roquefort, Brié, Camembert, Port du Salut, Mont d'or Genvais, impérial, Iimburg, Liptauer, Chestel, Crème de Holande, Stilton, Crema Regală etc. Un bogat asortiment de cărnuri afumate, pter și de găscă. Diferite marinade, de Barbut Hiel, Aal-Fisch, Aal-Fich cu gelatină. — Sosese mereu stridii proaspete de Ostand și Constantinopol, Iere proaspete, moi și tescuite de morun; Iere de chefal, păstrăvi afumați și tot felul de pești. — Vinuri și liqueruri din cele mai alese. — Ceaiuri chinezesti rusești de caravană și de Popov; pezmeți din cele mai renumite fabrici străine. In curând sosește pește proaspăt de Constantinopol. — Tot la acest magazin se află de vânzare cu ocau vin roșu și alb de calitate superioară.

Preciuri foarte moderate cari desfid ori-ce concurență.

Onor. Public, care va bine-voi să viziteze acest magazin va rămâne pe deplin satisfăcut, nu numai de bunătatea și calitatea mărfii dar și de un serviciu prompt și onest.

AVIS D-LOR ABONAȚI

D-l C. C. Dăculescu din Rîmnicu-Sărat, autorul tratatului de Horticultură dă ca premiu cu prețul de 4 fr. în loc de 5, primul său volum intitulat Florile, tuturor d-lor abonați ai Literatorului. — Domnii abonați care vor bine-voi să aibă acest volum cu prețul redus, se pot adresa chiar la d-l C. C. Dăculescu în Rîmnicu-Sărat, trimițându-i și șosul. Din parte-ne mulțumim d-lui Dăculescu pentru această grațitudine.

ANUNCIURILE ADMINISTRATIUNEI

D-nii membrii care și schimbă locuința sunt rugați a ne încunoștința, pentru a nu se perde numerile pe la postă.

Domnii membrii care încă nu și-au achitat cotizațiunile sunt rugați a se desfăcu de o mică datorie, căci ne sosește anul viitor

Onorabilele Comitete ale Societății Literatorului, care încă nu și-au înaintat administratiunei rezultatele lor, sunt rugate a ne încunoștința de acele rezultate.

Domnii și doamnele care și-au primit invitațiunile de a forma comitete prin județe, sunt rugați a ne răspunde.

Domnii care și-au refuzat ultimul număr fără a ne înapoi și pe cele neplătite, sunt rugați a ne trimite numerile sau costul lor, căci alt-fel și vom publica

A apărut și se află de vânzare la principalele librării din capitală și din toate, precum și la librăria-editoare Ig. Haimann & Schönfeld în București: *Poezii de D-l A. A. Macedonski*. — Un fumos volum de aproape 400 pagini în 8°, prețul 4 lei. Legat foarte elegant, cu poleială bogată, foarte nemerit pentru cadourile... prețul 6 lei.

Asemenea a apărut și un volum coprinzând *poezii complete de d-l Carol Scrob*. Prețul unui volum de aproape 400 pagini nelegat este de 4 lei: legat cu poleială bogată 6 lei.

AVIS D-LOR MEMBRI

Diplomele fiind sub presă, încunoștințăm pe D-nii membri activi și onorifici că de anul nou, se va espedia fie-căruia diploma cuvenită.